

Christoph v. Schmidt freundlichste
Begrüßung für die Tugend mit der
Tugend.

Nach der letzten Originalanordnung
übersteht nun Dr. Jos. Pöschnerka.

J. nally. Prospect 1.

SS. 37-41.

KRIŠTOFA ŠMÍDA
VĚŠKERY SPISY

pro
mládež a přátele její.

Dle
posledního původního vydání

přeložil

Dr. JOSEF PEČÍRKA.

Svazek I. —

Jindřich z Dubínova. - Holubička.

V PRAZE.

Tiskem a nákladem B. Rohlíčka v arc. semináři.

1858.

129-59/41

Nákladem *Bedřicha Rohlíčka* vyšly a vycházejí i lze dostati následující knihy v arcibiskupském semináři i v knihoskladu v Karlově (velké jesuitské) ulici č. 187—1. u Zlatého stromu:

Škola a život.

Pedagogický časopis s přílohou: „Štěpnice“
pro mládež českoslovanskou.

Ročník 1857. Redaktor: Fr. Jos. Řezáč.

Předplácí se celoročně 2 zl. 24 kr., půlletně 1 zl. 12 kr.; poštou celoročně 3 zl. 4 kr., půlletně 1 zl. 32 kr. Kdož by si přál s časopisem i zvláště „Štěpnici“ odebírat, nechť připlatí bez zásylky 24 kr. a s poštovní zásylkou 40 kr. celoročně.

BLAHOVĚST.

Katolické hlasy pro kněžstvo a lid
jazyka českoslovanského.

Redaktor: Václav Štulc.

Předplácí se celoročně 3 zl., půlletně 1 zl. 30 kr. stříb.; poštou ročně 4 zl., půlletně 2 zl. stříb.

Mešní zpěvník

pro žáky a žákyně na školách národních
od J. Č. Šrůtka za 6 kr.

Bůh co činí, dobře činí.

Povídka mravní dle Salemanna od J. V. Rozuma.
Za 20 kr.

Pod. 331 trg

KRIŠTOFA ŠMÍDA
VEŠKERY SPISY
pro mládež a přátele její.

Dle posledního původního vydání

přeložil

Dr. JOSEF PEČÍRKA.

1. /
Svazek první.

Jindřich z Dubínova. — Holubička.

V Praze 1858.

Tiskem a nákladem Bedř. Rohlíčka v arcibiskupském semináři.

BIBLIOTHECA

REGIA

MONACENSIS

Jak nabyl
Jindřich z Dubínova
poznání Boha.

Částka první.

Pozor na děti — práce andělská.

Na počátku předešlého století přebývali hrabě Bedřich z Dubínova a manželka jeho Adleta v krásném, starobylém zámku u velikého lesa. Měli jediné dítě, překrásného chlapečka Jindříška, jehož milovali nevýslově. Však ještě než synáček slovíčko *táta* vysloviti mohl, musil otec jeho vytrhnouti do pole, aby bojoval proti nepřátelům.

Nábožná hraběnka zůstala na zámku a maličký Jindříšek byl jediné její potěšení v nepřítomnosti manželově a jediná její radost v tiché samotě. I předsevzala si, že se odevzdá úplně jeho vychování a toužila celým srdcem po tom blaženém okamžiku, až poběhne v ústrety drahému choti svému s chlapečkem na ruce.

Jednou večer seděla hraběnka v pokoji s dítětem na klíně. Chůva Markytka stála vedle ní a držela v rukou několik čerstvých květín, kterýmiž pohrávala chlapečkovi před očima. Dítě se usmívalo a natahovalo ručičky po květinách,

i matka se blaženě usmívala, těšila se z radosti dítěte. V tom vkročil do jizby sluha, kterýž byl s hrabětem do boje vytáhl a přinesl smutnou zprávu, že je pán těžce raněn a dříve než skoná žádá prý ještě spatřiti manželku.

Hraběnka se toho na smrt ulekla, třásla se na celém těle a sotva že dítě udržela. Posel, vida, kterak hraběnka ztrnula, projevil naději, že se hrabě snad ještě uzdraví, nemohl však předce toho zatajiti, že musí paní ve dne v noci bez přetržení ujíždět, chce-li ho dojista zastihnout ještě na živu.

Bez meškání odhodlala se hraběnka na cestu. Dítě smáčela slzami, řkouc:

„O, ty můj milý synáčku, ach ty ani nevíš, proč matka tvá pláče! Ubohé dítě, tatínek ti umře a ty ho nebudeš ani znát! O jak velice bolí mě to, že tě nemohu vzít s sebou na tuto dlouhou a obtížnou cestu do vojenského tábora! — O Markytko!“ zvolala, k chůvě obrácena, „tobě odevzdávám to nejmilejší ze všeho, co zde pozůstávají. Dej dobrý pozor na dítě, ani okamžení ne nechávej ho samotného, ani když spí. Každého pěkného dne nos Jindříška na zahradu na čerstvé povětrí. Zpívej mu písničky, mluv na něj, okazuj mu častěji květiny a jiné pěkné věci. Ošetřuj ho tak jako bych byla doma. *Pozor na dítky je práce andělská*, budiž ty mému Jindříškovi dobrým andělem. Slib mi, že nikdy nazapomeneš na toto mé poslední napomenutí, abych byla

aspoň v té stránce bez starosti. Každou hodinu budu počítati, než se zas navrátím. A vložíš-li mi pak do náruče miláčka mého zdravého a veselého, odměním se ti bohatě!“

Markytka přislíbila všecko. Hraběnka ulíbala dítě, požehnala je a v srdci nábožně se modlíc, hleděla dlouho k nebesům, pak položila synáčka chůvě na ruku. Všecka čeládka plakala a bědovala, když vstoupila paní do kočáru a v dešti u večer odjížděla.

Částka druhá.

Velké neštěstí z malé neposlušnosti.

Chůva Markytka byla chudobné, selské dítě, sirotek. Bylo to děvče dobré, nábožné, při tom veselé mysli a kvetoucí tváře. Z té příčiny přijala ji hraběnka za chůvu k Jindříškovi. S radostí plnila hodná ta dívka všecko co jí rozkázala hraběnka, a neminulo hodiny, v kteréž by si byla na mysl neuvedla napomínání hraběncino; milovalatě šlechetnou paní co svou největší dobroditelku a měla z líbezného nemluvňátka nejsrdečnější radost.

Jednou seděla u kolébky a pletla, an chlapeček spal. Kolébka byla z proutí tak pletena, že dělala klenutí nad hlavičkou děťátka. Celou kolébku okrášlila chůva růžemi, aby Jindříšek

hned něco krásného spatřil, jak mile očička otevře. Teničký, bílý flór chránil synáčka před mouchami ve spaní a tvářičky spícího děťátka zdály se být ještě líbeznější a krásnější než červené růžičky.

Mezi tím přišlo několik šumařů ku bráně zámecké a hráli tam. Lid zámecký sběhl se a zavolal šumaře do jizby na dvoře v zámku; chtěli si udělati veselé odpůldne hudbou a tancem, protože nebylo pánů doma.

Hudbu slýchala Markytka nejraději ze všeho, předce však zůstala sedět u kolébky, pamětliva slov hraběnčiných. V tom přiběhl učedník zahradnický Jiřík do pokoje, řka:

„Markyto, pojd' pak také dolů; ani bys nevěřila, jak je tam veselo. Tak krásnou muziku jsem ještě nikdy neslyšel. Jeden šumař má cimbál a tluče na něj tak silně, jako by ho chtěl rozbit; malý klučina cinká na tříhranník a to je též velmi hezké a velký, zavalitý kluk troubí tak silně, že to zní člověku v obou uších skoro ještě víc než od tříhranníku. I pojd' honem dolů!“

Markytka pravila, že se nesmí od dítěte ani hnout.

„Nebud' jen tak bláhová,“ prohodil lehkomyslný Jiřík, „snad nebudeš dělat svatou samojediná. Vždyť spí dítě a spát mu nemůžeš pomáhat. Pojd' jen, pojd' a neupejpej se, za čtvrt hodiny budeš tu zas. Jednou snad půjdeš se mnou předce do kola?“

Chůva se dala přemluvit a s tlukoucím srd-

cem šla dolů. Neměla tam však mnoho radosti, velká úzkost naplnila duši její. I chtěla odejít, ale ostatní ji pořád zdržovali. Konečně se vytrhla a běžela nahoru ku kolébce milovaného dítěte.

Ach — jaká hrůza uchvátila ji! Kolébka byla prázdná; dítě bylo pryč. Upokojila se sice, tou nadějí se těšíc, že někdo ze zámeckých lidí snad jen žertem dítě jinam položil, aby jí postrašil. Běhala z pokoje do pokoje — nikde však nespatriła dítěte.

I běžela dolů a zvolala na tanečníky: „Jindříšek je z kolébky pryč, kdo z vás mě tak ulekal a vzal dítě?“

Nikdo o tom nic nevěděl, ani živá duše nevyšla z tančírny. Všickni přestali hnedky tančit a šumaři se ztratili, nečekajíce na zaplacení. Domácí běželi celí polekáni nahoru, všecko všude bylo prohledáno.

Brzy se shledalo, že krom dítěte ještě mnohé klenoty scházejí. Což jiného mohl si kdo pomyslit, nežli že je dítě ukradeno!?

Radost a veselost proměnila se teď v pláč a bědování, i povstalo tak veliké naříkání, jako by nesli mrtvého k hrobu.

„Ach můj Bože!“ volala klíčnice rukama lomíc, „ta dobrá paní! Až to uslyší — to bude její smrt!“

Markytka však div si nezoufala. Kdyby ji

byli nedrželi, snad by byla v prvním okamžení utekla a do řeky vskočila! „Ach já nešťastná!“ volala přes tu chvíli, „kýž bych byla poslušná zůstala, ach já nešťastná!“

Částka třetí.

Největší zármutek dobré matky.

Všickni zámeční lidé, plni hrůzy a zmatku, plačící a hořekující byli pohromadě v pokoji dítětem. Markytka napolo v mysli pomatená, pohlížela splašeně a divoce vůkol sebe, sedíc prostovlasá vedle prázdné kolébky na podlaze, na které ležely rozházené a pošlapané růže, jimiž byla koléba dříve okrášlena.

V tom se kvapně rozevřely dveře a hraběnka vkročila do pokoje. Rána manželova nebyla tak nebezpečná, jak se na počátku podobalo. Jak mile hrabě z nebezpečení vyváznu, vrátila se manželka jeho domů, aby jen co nejdřív možno zas byla u rozmilého synáčka. I vyskočila z kočáru a chvátala do pokoje, kde ležel miláček srdce jejího.

Všickni v pokoji lekli se náramně, spatřivše paní. Chůva hrozně vzkříkla, zvolajíc: „O Bože, buď milostiv mně i jí!“ a rvala si vlasy z hlavy.

Hraběnka se velice ulekla, spatřivší na smrt

bledé tváře přistojících, uplakané jich oči, chůvino zoufalství, prázdnu kolébku. Nikdo neodpovídal na její otázky. Tisícero teskné předzvědí, tisíc hrozných myšlének projelo jako blesky duši její a hrozný strach o dítě ji uchvátil. A když se konečně příběh ten z části dověděla, z části jej uhodla, tu jí bylo, jakoby se na ni nebe i země zbořiti měly; omdlela, a byla by na zem upadla, kdyby jí byli všickni na pomoc nepřispěli.

„O Bože, o Bože!“ zvolala konečně plna bolesti, když se opět zpamatovala, „jak velikým utrpením navštívil jsi mne! O dítě, dítě! nejdražší dítě mé! Manželi, můj nejmilejší manželi! ach, poselství to poraní tě více, nežli meč nepřátelský! — O ty mé milé, dobré děťátko, ach kde jsi teď!? V jaké ruce upadl jsi, můj synáčku! Ach, jestli tě snad ukradli loupežníci, a mezi nimi kdybys musil růsti bez vyučování, bez dobrých mravů — jak strašlivé bylo by to. Ani na to nesmím pomyslit — ach raději bych tě oplakávala v hrobečku! Pak bysi byl krásným andílkem před trůnem Páně a měla bych aspoň potěchu, že tě tam někdy zas uvidím! Ale tak nemám ani této jediné, nejsladší naděje!“

Na to zakryla oči rukama, padla na kolena a zdvihajíc ruce sepiaté k nebesům obrátila slzavé oči vzhůru.

„O, Bože můj!“ zvolala úpěnlivě, „dobrý Otče nebeský! Ty jediná potěcho ve všech nesnázích! Dítě mé je sice vyrváno z rukou mých;

Tvé všemohoucí ruce nemůže ho však nikdo odejmouti. Nevím sice, kde je, ale oko Tvé vidí je, kdekoliv se nachází. Nemohu mu nic milého a dobrého prokazovati. Ty však, Ty jediný můžeš je zachovati. Vždyť slyšíš křik mladých krkavců, ó uslyš také pláč nevinátka toho, kteréž zajisté touží po matce! Mně však a manželí mému uděl tu milost, abychme neštěstí to snesli. Ovšemť nás potkalo skrze neopatrnost a zlou vůli lidskou; Ty však jsi to dopustil, pročez přináším Tobě dítě své za oběť se srdcem důvěrným, ač krvácejícím! Dobře to vím, že mi bude i tato bolest prospěšná pod všemohoucí rukou Tvou!“

Tak se sama těšila truchlivá matka.

Chůvu však nemohlo nic potěšit. I padla před paní na kolena a lomíc rukama prosila ji za odpuštění. „Ach!“ volala, „kdybych mohla drahé dítě krví svou vysvobodit z rukou loupežníků, s radostí bych vycedila poslední krůpěj. Nechte mne odpravit, milostivá paní, s radostí umru!“

Hraběnka však odpustila jí. „Upřímná lítost zasluhuje odpuštění,“ pravila šlechetná paní, „nic se ti nestane. Však skrze tvou neposlušnost je navždy zmařena radost nás všech, tak jako ty růže, které zde na zemi leží, uvadlé a pošlapané.“

Když se byla hraběnka z prvního leknutí zpamatovala a uslyšela, že bylo ukradeno dítě teprv před několika hodinami, vyslala hned množství lidí, aby je šli hledat. Jeden posel vracel

však se za druhým s prázdnou. Markytka běžela dychtivě každému naproti a dala se pokaždé do pláče, spatříc truchlivou jeho tvář.

Konečně vrátil se i poslední, aniž byl našel nejmenší stopy po dítěti, a chůva div si oči nevyplakala. Znenáhla upokojila se sice, avšak byla pořád velmi bledá a přecházela jako stín. Každý s ní měl outrpnost, ale když se truchlivost její ani za dlouhý čas umenšiti nechtěla, zmizela jednoho dne a nikdo nevěděl, kam odešla.

Částka čtvrtá.

Skrýš loupežnická.

Dítě ukradla stará, šeredná cikánka s černými, rozcuchanými vlasy a špinavou, hnědou tváří. Baba ta chodila po světě a hádala lehkověrným lidem, při čemž je šidila a okrádala.

S tou zámínkou přišla již dříve jednou na hrad a vyslídila všecko, jak co kde stojí. Starý šumař byl loupežník a s tím byla cikánka spolčena. Mezi tím, co zámeckou čeleď hudbou do jizby přilákal, vloudala se cikánka malýma dvířkami do zámecké zahrady a po zadních schodech vkradla se až do pokoje, kde leželo dítě. Tam popadla dítě a všecko, co ještě v čerstvosti ukrást mohla, a honem zas utekla po zahradě do blízkého lesa.

Tam se schovala do houští až do noci. Po tmě nesla dítě dále a šla jen po tajných odlehlých stezkách. Následujících dnů skryla se opět v houští nebo ve vysokém žitě, a tak se ploužila mnoho mil cesty až do hor; bylatě potravou dostatečně zásobena.

V horách, hluboko pod zemí, ležela strašlivá jeskyně. Byla to částka havířských dolů, zašlých a sesutých. Díra, kudy se do jeskyně lezlo, byla mezi skalinami hustým trním tak dobře ukryta, že ji nemohl člověk snadně naleznout.

Když se plazila cikánka hodně dlouho po rukou i po nohou mezi kamením, trním a malinovým houštím, přišla k železným dveřím, od kterých měla klíč. Odemkla je a skrz dlouhou, tmavou šíji, asi půl hodiny cesty dlouhou, dostala se konečně do jeskyně.

V této peleši zdržovali se loupežníci; skrývali se zde, aby byli bezpečni před spravedlností a trestem. Ve velikých truhlicích měli tu uloženo, co nakradli — množství překrásného šatstva a drahocenného nářadí, stříbro, zlato, perly a drahé kamení.

Loupežníci byli strašliví chlapy na pohled, měli urputné tváře a byli hrubými vousy celí zarostlí. Když cikánka s dítětem přišla, seděli pohromadě na zemi, pili, kouřili a hráli v karty. Slyšíce od cikánky, že je to dítě mladý hrabě z Dubínova, radovali se z toho velice a vychvalovali babici z povedené loupeže: toužili už dlouho

po tom, aby dostali nějaké dítě vznešených rodičů do své moci.

„Výborně ses držela, babičko,“ pravil vůdce loupežníků, „teď jsme docela bezpečni. Jestli někoho z nás lapnou a budou mu chtít ublížit, ať jen zahrozí, že my ostatní dle své úmluvy dítě to strašlivě umučíme až k smrti. To jistě pomůže a nic chycenému neudělají a snad ho dokonce i propustí.“

Na to rozkázal cikánce, která loupežníkům vařila a hospodářství vedla, aby se náležitě o chlapce postarala, by jistotně na živu zůstal.

V této strašlivé skrýši naučil se Jindříšek mluvit a dostával rozum. Na všechno zapomněl, co byl dříve viděl. Nevěděl nic o slunci, o měsíci, o krásném Božím světě. Ani jediný denní paprsek nepronikal do hrozné peleše. Jediná lampa visela z temného učouzeného klenutí a hořela den i noc, osvěcujíc červeným kalným světlem netesané skalní stěny.

Potravy bylo v hojnosti. Loupežníci přinášeli množství chleba, masa, vařiva a zvláště takových krmí, které se daly snadně před zkažením udržeti, též i dost vína. Místo studně byl v tomto podzemském hospodářství veliký sud v jednom koutě, a čas po čase nanášeli do něho čerstvé vody. Musili však pro ni daleko chodit a proto s ní cikánka velice hospodařila i přikázala chlapčkově, aby kohoutek u sudu opatrně zavíral, kdykoli jde pro vodu. Loupežníci spávali na

mechu a suchém listí, toto ale bylo drahocennými měkkými koberci pokryto.

Malému Jindříškovi dávala cikánka hodně jíst, ale neučila ho ničemu dobrému. Ani číst, ani psát se neučil a od těch zlých lidí neuslyšel nikdy ani slovíčka o Pánu Bohu. Jen jeden loupežník hrával si rád s dítětem a povídal mu často něco hezkého. On byl ještě mladý člověk, syn poctivých rodičů, a jenom skrze karban dostal se k tomuto strašnému živobytí. Kdykoli domů přišel, přinesl chlapečkovi něco pěkného k hraní, vyřezávané a malované figurky, ovčín s ovčičkami, pastýřem i psem, zahrádku z rozličnými stromčky, na kterých červené a žluté ovoce viselo, malé zrcátko a jiné hračky.

Jednou mu koupil píšťalu a naučil ho na ní pískat písničku; jindy zas přinesl mu balíček malovaných květin a naučil ho vystřihovat kytičky z papíru, slepovat je a malovat barvičkami, které mu též přinesl. Tak uplynula dítěti mnohá hodina v příjemné práci a vyražení.

Nejmilejší ze všech hraček byl dítěti obraz matčin, kterýž byla cikánka na zámku též ukradla. Byl překrásně malován v zlatém rámečku posázeném diamanty kolem do kola. Cikánka mu půjčovala někdy ten obrázek, ale jenom na chvíli, když byla dobrého rozmaru, anebo když chtěla spát, aby jí dal chlapec pokoj.

Mladý loupežník díval se častěji na obrázek

a rozpomínaje se při tom na svou vlastní matku, utřel si potají často slzu z očí.

„O jak velice bude naříkat pro tebe dobrá máti tvá, ubohé dítě!“ vzdychnul si jednou tajně. „Kýž bych tě mohl dovest v náruč její, jak rád bych to udělal? Ale vždyť jsem zde sám ve vězení! Stokrát bych už byl utekl, kdyby na mne tak tuze pozor nedávali!“

I mluvíval často s chlapcem a vypravoval mu o rozličných věcech, což chlapce velice těšovalo a rozum jeho budilo, ale o Bohu a věčnosti nesměl s ním mluvit, toho by byli ostatní loupežníci netrpěli, štililiť se všeho, co by bylo mohlo probuditi jejich svědomí.

Částka pátá.

Nebesa a země.

Když Jindříšek drobet povyrostl, byl by velmi rád zvěděl, kam loupežníci vždycky odcházeli. Prosil je několikrát, aby ho vzali s sebou, oni však ho pokaždé spurně odbyli a odkázali ho až na podruhé.

Jednou odešli zas na loupež. Stará cikánka počítala dlouho peníze a pak usnula, jakž to obyčejně dělávala, když byli loupežníci pryč. Chlapec dodal si srdce, rozžhal voskovou svíčku a šel

do té šíje, kudy lupiči odešli. Dlouho musil jít než přišel k železným dveřím. I chtěl je otevřít, nešlo to však, protože byly na zámek. Smutně musil se vrátit. Ze šíje však prostřední, ve které se nacházel, mohlo se do rozličných postranných úzkých uliček, tak že bylo možno několik hodin pod zemi chodit.

Jindřich vraceje se, dal se do první postranné šíje, na kterou přišel. Dlouho chodil pod zemí a zaplítal se pořád víc, tak že nemohl do hlavní šíje zas trefit. Svíčka dohořela a on byl dočista po tmě. Teď nevěděl, co počít a na kterou stranu se obrátit. Dal se v pravo, a když tak hezky dlouho krácel, zdálo se mu, jakoby viděl z daleka nějakou jasnost. I šel pln dychtivosti v tu stranu. Jasnost rostla pořád, čím se jí víc přibližoval, a konečně se mu zdálo, jakoby to byla nějaká ohnivá postava. I sel srdnatě dál a stál konečně v rozpuklině skalní, skrze níž ranní červánek probřeskoval. Otvor v skále byl tak prostranný, že mohl chlapec pohodlně projít — a jedním skokem vyběhl náš milý Jindříšek pln radosti do širého Božího světa.

Může-liž pak jazyk lidský povědít, jak bylo asi chlapečkovi okolo srdce, když vstoupil z tmavé, podzemní skrýše ponejprv pod krásná, modrá nebesa do líbezného, lesnatého krajiny?

Bylo krásné letní jitro. Slunéčko chystalo se právě k východu, nebesa na té straně skvěla se jako oheň a na lese i na horách vznášela se rů-

žová pára. Země byla pokryta travou a květinami, ptáčkové radostně prozpěvovali. V údolí leželo čisté jezero a v tiché vodě obrazil se ranní červánek a zelená temena vůkolních vrchů s podivuhodnou jasností.

Chlapci bylo jako bleskem raněnému. Užasnutím div neomdlel, bylo mu, jakoby se byl probudil z dlouhého, těžkého sna i potácel se jako opojený. Dlouho, dlouho se jen díval vůkol sebe, neměltě slov, aby vyřknul své žasnutí. Konečně zvolal:

„Kamž jsem to jen přišel? Jak široké, jak nesmírné je zde všecko vůkol mne! O jak krásné, jak rozkošné je to všecko!“ — a pak se zas díval s úžasem tu na vysoký dub, tu zas na skalisko plné zelených jedlin, anebo na jezero jak zrcadlo čistounké, nebo na trnový keř plný růží a poslouchal prozpěvování ptáčátek. Za vzdáleným kopečkem lesnatým vycházelo teď slunce mezi zlatými mráčky. Chlapeček se díval v tu stranu s vyvalenýma očima a zdálo se mu, jakoby tam vyšlehoval velký oheň; i domníval se skutečně, že chytají oblaka, ještě viděl nyní ponejprv. Ani oka neodvrátil od té krásné podívané — ai tu konečně vychází slunce, zastřeno lehounce ranní parou jako útlou rouškou a vystupuje nad pahorky ohnivě zlaté, okrouhlé a překrásné!

„Co je to za zázračné světlo?!“ volá chlapec a stojí posud pln udivení s upřenýma očima a

pozdvíženýma rukama proti slunci — až se konečně odvrátit musí zmámen přibývající jasností.

Na to počal chodit po lese, bál se však pokročiti, aby nerozšlapal krásné květiny, jimiž byla země jako poseta. Tu na jednou spatřil jehňátko ležet pod keřem růžovým.

„Ai, beránek, beránek!“ zvolal pln radosti, běžel k němu a hladil ho. Jehňátko se začalo hýbat, vstalo a zabečelo. Chlapeček se leknul. „Co pak je to?“ zvolal s podivením „on je živ, chodí a má hlas! Moji byli všickni jen malinci, němí a žádný se nehýbal. To je div! kdo pak mu asi dal život?“

I chtěl se dát s jehňátkem do řeči, ptal se ho na rozličné věci a konečně se mrzel, že odpovídalo zvířátko pořád jenom stejným nesrozumitelným bečením.

Teď přišel k němu pastýř, hezký, květoucí mládeneček s červenýma tvářema a nažloutlými vlasy, kterýž byl jehňátko pohřešil a vyšel, aby je hledal. Dlouho již díval se na chlapce a nevěděl, coby měl o něm soudit? Jindříšek uleknul se, spatřiv pastýře. Ten však ho velmi přívětivě pozdravil a chlapeček dodal si srdce.

„Ai, tys hezký!“ řekl mládenečkovi. „Ale pověz mi,“ pravil dále, a okazoval roztaženýma rukama na nebesa a zemi, „patří tobě tato veliká jeskyně? Nesměl bych zde zůstat u tebe a tvého beránka.“

Pastýř nerozuměl dítěti a myslil nejprvé, že je pomateno na mysli. I ptal se, kterak sem přišlo? Když ale chlapeček vypravoval, že vylezl ze země a povídal o babičce a nevlídných, vousatých lidech v jeskyni — tu začalo být pastýři teskno okolo srdce, i dostal velký strach. Naplněn outrpností vzal však předce dítě na jednu ruku, pode druhé paždí uchopil jehňátko a utíkal odsud tak spěšně, jakoby ho pronásledovali loupežníci v patách.

Částka šestá.

Poustevník.

V horách těch žil starý, velmi ctihodný poustevník, stár jsa přes osmdesát let. Pro svou nábožnost a moudrost byl daleko široko rozhlášen. Říkali mu Otec Menrád. K tomuto muži hodlal pastýř donesti nalezené dítě.

K poustevně nebylo daleko, leželať po jedné straně vrchu podle jezera a podobala se pozemskému ráji.

Chýžka poustevníkova byla obrostlá révím a pokryta mechovitou střechou z rákosí. Stála mezi košatými ovocnými stromy v zahrádce, plné překrásných bylin a květin. Za chýžkou táhl se po návrší vinohrad a stranou vrchu leželo úzké

políčko se žítkem. A kdekoli mezi skalinami příhodné místo bylo, tam stál strom, nesoucí výborné ovoce, aneb aspoň keř nějaký s lahodnými jahůdkami.

U jezera vysahovala skalina nad vodu, a na té vysedlině stála malá kaplička se špičatou věží a křížkem na špičce; ku kapličce šlo se po schodech ve skále vytesaných.

Když pastýř dvířka u zahrádky otevřel a s chlapcem přicházel, seděl ctihodný poustevník na dřevěné lávce pod štěpem, odkud byla rozkošná podívaná na jezero. Velká kniha, v které nábožně četl, ležela na stolečku rozevřena. Řídké vlasy na holé hlavě a dlouhé vousy jeho byly bílé jako sníh, obličej ale květl mu jako tvář mládenecká.

Pln přívětivosti povstal, upřímně oba pozdravil a poslouchal pozorně vypravování pastýřovo. Pak vzal chlapce s nejupřímnější útrpností za ruku a ptal se ho, jak se jmenuje. Ten mu však nemohl nic jiného odpovědět, nežli že mu říkali Jindřich.

Poustevník tušil hned, že je chlapeček dítě vznešených rodičů, a že je loupežníci ukradli.

„Nech to dítě zde,“ pravil pastýřovi, „a neříkej teď ještě nikomu nic. Doufám, že bude možno ještě naleznout rodiče jeho; a u mne bude zatím nejlépe v bezpečnosti před úklady loupežníků; utíkají před mou poustevnou jako před ohněm. Zlata a stříbra není u mne a dobrou radu a spasitelné napomenutí mají v nenávisti

a přede to bývá často mnohem lepší než zlato a stříbro.“ Chlapci však pravil: „Srdečně tě vítám, milý Jindříšku! Budu ti otcem a postarám se o tebe do té doby, až tě budu moci otci tvému a matce zas navrátit. Neříkej mi od té chvíle jinak než *otče*.“

Na to dal nábožný muž malým hostům chleba a mléka, a pastýř, když se posilnil, vzal hůl pastýřskou, aby se vrátil ku stádu. Chlapec nechtěl ho pustit, plakal a držel ho za šat. Pastýř ale slíbil, že zas brzy přijde a dal mu toho beránka; načež se Jindříšek upokojil a radoval se velice z beránka, kterýž měl v očích jeho nesmírnou cenu.

Částka sedmá.

Slunce a květiny.

Když pastýř odešel, posadil útrpný kmet chlapce na lávku podle sebe, aby s ním promluvil.

„Milý synáčku,“ pravil mu, „což nevíš docela nic o tatínkovi a mamince?“

„O vím,“ odpovědělo dítě, „mám krásnou maminku — zde v kapse; podívej se!“

Chlapec vyndal malý obrázek matčin, kterýž byl v peleši do kapsy vstrčil. Byl dobře uzavřen ve futrálu z červeného safiánu. Chlapeček neviděl obraz matčin ještě nikdy v záři sluneční.

I užasnul nad krásou jeho a čistotou, a blýskání diamantů, jimiž rámeček posázen byl, zmámilo mu zrak.

„To je světlo u tebe a jasno!“ zvolal chlapec. „Pověz mi, kdo rozsvítil tam nahoře tu velkou zlatou lampu, která všechno tak jasně osvětluje?“ pravil dál a ukazoval na slunce. „Ona svítí tak silně, že se na ni ani podívat nemohu. Lampa naše v jeskyni byla bídná a špinavá proti této. — A jak se to děje, že vystupuje vždy výš a výše? Když jsem ji zprvu uhlídal, vycházela za stromovím na kopečku a za krátkou chvíli byla tak vysoko, že bych jí byl už nedosáhnul, třebať bych byl stál na nejvyšším stromě. Jak je to uděláno, že se vznáší prostě nahoře a že se pohybuje? Vždyť není vidět nikde šňůry, na níž by visela. Co ji pohání do výšky? A kdo tam vzhůru vystupuje, aby přilil oleje?“

Otec Menrád pověděl mu, že se to krásné, velké světlo jmenuje slunce, a že je na světě již víc než tisíckrát tak dlouho jako malý Jindříšek sám, že pořád tak běží, ustavičně hoří a ani kapičky oleje nepotřebuje.

„To nemohu pochopit!“ pravil Jindřich. A když se po zahrádce podíval, vyskočil s lávky a běžel k záhonkům, kteréžto se podobaly květným košíčkům. „Ach, jak překrásné květiny máš!“ volalo dítě, „jak pěkně jsou malovány, červeně, žlutě a modře! Ach jak útle a krásně jsou vystřihovány nesčíslné jich lupínky, jeden jako druhý!“

Z čeho pak asi jsou ty lupínky? Papír to není zajisté, ba ani hedbáví není proti tomu nic. Pověz mi, otče, dělal jsi ty sám všechny ty květiny? O, to ti dalo mnoho práce! A v některých jsou nesmírně tenké a útlounké nitečky! K tomu bylo potřeba ostrých nůžek a dobrých očí. Já vystříhoval ovšem také květiny, ale tak krásné neumím dělat.“

Poustevník poučil chlapce, že nemůže žádný člověk takovou květinu udělat a že vyrostly všechny samy od sebe ze země. Chlapec tomu však nechtěl věřit.

„To nemůže být,“ pravil, „to budu spíše předce věřit, žes ty je udělal.“

Poustevník ulomil makovici, okázal ji chlapci, rozloupnul ji vysypal mu malininký máček na ruku a pověděl mu, že vězí v každém tom zrníčku množství takových velkých červených a strakatých květin, ty že se udělají, vsadíme-li zrníčka do země; a tak že povstaly všechny ostatní květiny z podobných malinkých zrníček.

Chlapec díval se na poustevníka, jako by chtěl zvědět, říká-li to všechno opravdu; i pravil pak: „Z tak malinké kuličky mělaby tak velká květina povstat? Toťby musilo být zrníčko takové mnohem uměleji zhotovené, než nejumělejší zlaté hodinky?“

„Tak jest, milý Jindříšku,“ posvědčil Menrád.

„Ale kdo pak to zrníčko udělal?“ ptal se chlapec, „mně se zdá, že by bylo předce snadněji

všecky tyto květiny udělat, než jedno takové zrníčko?“

I přehlížel květiny znova, od jednoho záhonku chodil k druhému a nemohl se dost nadívat. Na slunci bylo však mu příliš horko. „Ta lampa pálí,“ zvolal, „tak daleko je a předce tak silně hřeje, to je podivné světlo.“

Poustevník vedl chlapce zas pod štěp, kterýž lávku i stoleček líbezně zastiňoval.

„Zde je hezky chladno a příjemno,“ pravil chlapec dívaje se vzhůru na štěp. „Ten strom je zrovna jako stinidlo a chrání nejen proti prudkému světlu, nýbrž i proti horku. Ale ten je velký a má mnoho tisíc lupenů! Peň jeho jak vidím je ovšem dřevěný; ale předce tomu brzy nebudu věřit, žes udělal ty sám to nescíslné množství květin a lupenů. To by byla příliš velká práce.“

Částka osmá.

Stromy a zeliny.

Poustevník šel do chýže a připravil skrovný oběd. Nejprvé přinesl mléko a chléb a pak pro chlapce máslo a med a malý košíček nejpěknějších jablek; pro sebe však zeleninu, kořeny, velký, žlutý meloun a drobet červeného vína v čisté

skleněné láhvi. Jindříškovi chutnalo to dobře i pravil poustevníkovi:

„Kde pak bereš všecky ty dobré věci, chodíš také někdy na loupež?“

Otec Menrád vypravoval dítěti u oběda, jak zázračně všecko roste.

„Podívej se,“ pravil sahaje po jablku, které pro chlapečka loupal, „jablka zde v košíčku dostal jsem s tohoto stromu. Z jeho zelených větvíček vyrůstají čas po čase plné koše takových pěkných jablek.“

„A je to pravda?“ ptal se chlapec, povážlivě se dívaje na kmeta, kterýž vzal Jindřicha na ruku, sehnul větev a ukázal mu malá zelená jablíčka.

„Podívej se,“ pravil při tom, „jak rostou z větvíček. Teď budou pořád větší a konečně tak velká a krásně žlutá i červená jak tyto zde v košíčku. Celý však strom,“ pravil poustevník a rozkrojil jablko, „vyrostl z takového malého jadérka, jak tu na noži jedno přilepeno vidíš. Já znal strom tento, když byl ještě jadérkem. V každém takovém jadérku vězí takovýto strom, ba nesčíslné množství takovýchto stromů. Ano z toho jediného jadérka mohlo by se dostati tolik jablek, že by je člověk nemohl spočítati a byť i tisíc let živ byl.“

„I tento chlebiček přichází nám z podobných zrníček,“ pravil poustevník dále a okazoval chlapci

několik zrněk obilních, které byl přinesl z chýže. „Je to zrovna tak jako s jadérkem z jablka, anebo semínkem z květin. Z jediného takového zrnka obilního mohli bychme mnoho tisíc takovýchto chlebů dostati, jako je tuhle ten na stole.“ Obšírně povídal chlapci, jak se to děje, a za řeči okázal na své pěkné žítko na poli, na němž nedávno ještě nic jiného nebylo leč hroudy a holá země. Jindřich běžel k žitu a velice se radoval, když v každém klásku již zrnka nalezl.

„A tak,“ dokončil otec Menrád poučování své, „je to se všemi zelenými rostlinami, které zde spatřuješ daleko široko. Tráva zde u nohou našich, květoucí keře růžové, tamhle ty nesčíslné žitné klasy a réví, které pokrývá chýži moji a pahorek za chýží, velikánské smrky a duby tam na kopci i nepatrný mech tuto na kůře štěpu — to všecko vypučelo a vzrostlo z takových malinkých zrníček. Všecko, co zde na stolečku vidíš, mléko a máslo, které přichází z trávy; med, jenž se dělá z květin; živný chléb a posilňující víno, byliny a kořeny, které tu leží; řeřicha, řetkev, velký, pěkný meloun i proutky, z nichž je spleten maličký ten košíček; dříví, z něhož je kroužen talíř a koflík, ba i stůl a lávka mají původ v takových malých zrníčkách. Já je toliko do země vložil a tuto vynikla ze země jabloň, tam stotisíce klasů a tak jsem příbytek svůj, kde byla dříve pustina, okrášlil hojně pěknými rostlinami, a mám hojnost všeho, čeho je potřeba k živobytí.“

Pro chlapce byly to samé zázračné věci, a tak jak prvé na všecko s úžasem pohlížel, tak užasínal nad vypravováním poustevníkovým.

Částka devátá.

Pramen a déšť.

Když se chýlilo slunce k západu, ležely květné záhonky v stínu. Některé květiny, jež poustevník obzvláště rád měl, uvadly na parném slunci. Ačkoli pozoroval, že bude pršet, předce chtěl aspoň zamilované květiny drobet zalejt. I vzal konev zahradní a veda chlapce za ruku šel s ním k pramenu, jenž se hojně prýštil z velké, mechem porostlé skály.

Jindřich spatře pramen, sprásknul ruce užasnutím.

„Toť je hojnost vody,“ zvolal, „co zde z kamena vytéká! Pořád si myslím, že musí přestat, a ona teče ustavičně stejnou silou. Kdo pak nalil nahoře tak veliké množství vody a kde se bere dosti vody k doplňování? Měl bysi, otče, zacpatí výtok a s vodou lépe hospodařit, sice ti všecka vyteče.“

Poustevník pravil, že voda ta zajisté tak dlouho zde bez přestání teče, jak dlouho slunce na obloze svítí, že jí nikdy neubývá a nikdo jí

nepotřebuje dolejšvat. Též mu pověděl, že celé jezero, které měl Jindřich za nesmírně velké zrcadlo, nic jiného není než samá voda. To byly zas nové zázraky pro milého chlapečka.

Menrád se vrátil s plnou konví na zahrádku, nasadil na ni trysku a počal zalévat květiny.

„Ach, co pak to děláš?“ zvolal Jindřich, „vždyť zkazíš všecky květiny, teď s nich splákneš barvu.“ Poustevník se usmíval a řekl, že květiny i zeliny, klasy i réví, křoviny i stromy k životu svému tak dobře vody potřebují jako člověk.

„Kdož ale může všem těm rostlinám dost vody nanosit!“ zvolal Jindřich, „kdo pak vylézá nahoru a zalévá stromy tam na vrcholi toho kopce?“

„O to je postaráno jinak,“ odpověděl poustevník, „a jakým způsobem, toho se dovíš snad ještě dřív, než bysme se nadáli,“ doložil, dívaje se po oblacích.

Netrvalo dlouho a konečně se okázal mrak za kopcem, i počalo pak poprchávat a pak se dalo silně do deště. To bylo Jindřichovi zas něco podivuhodného.

„I toť je výborně zařízeno,“ zvolal, „tím se ušetří mnoho práce. Voda padá tak pěkně v tisíci tisících kapkách jako z trysky tvé. Kdož ale pustil tam nahoru ten *oblak*, jak té podivné věci říkáš? Jak to přichází, že se tam oblak jen vznáší a nespadne?“

„O tom všem ti ještě povím,“ pravil poustevník, chlapec však díval se dlouho ještě za mrakem

až se konečně ztratil a nebesa byla zas jasná a modrá.

V patření na samé nové, nevídané věci, v ustavičné radosti a obdivování uplynul den chlapčkovi velmi rychle. Neboť steré věci, na které jiní lidé jen lhostejně patří, anebo si jich ani nevšímají — na př. zelený brouček sedící na růžovém lupínku; pruhovaný hlemejždík lezoucí po dešti na strom; třpytivé kapičky visící jako diamanty na všech lupínkách; pěnice na větvičce, prozpěvující krásnou večerní píseň; kozy poustevníkovy k večeru se s kopců vracující — to všecko bylo chlapci něco velmi podivného a dalo příčinu k rozličným otázkám a odpovědům.

Konečně zapadlo slunce za jezerem. „Ach škoda!“ zvolal Jindřich, jenž se toho lekl, „teď se potopila sluneční lampa tam do vody, teď shasne a bude po vši naší radosti. Kdybychme hned nějakou lampu rozsvítili, tedy nám pomůže málo v tom velikém, širokém prostranství.“

Poustevník upokojil ho řka: „Neměj starosti, synáčku. Teď půjdeme brzy spat a k tomu nepotřebujeme světla. Až se vyspíme, vyjde tam na protější straně slunce za horama. Ono ani okamžení nezahálí a všecko nám osvětluje a zahřívá.“

Částka desátá.

Nejdůležitější otázka a nejlepší odpověď.

Jindřich nepřestal se vyptávati a moudrý poustevník neodpovídal mu z úmyslu hned na všechny otázky, nýbrž raději podněcoval vždy více jeho dychtivost.

„Kdož ale,“ tázal se chlapec, „dělá to, aby nám slunce svítilo a všechno zahřívalo? a kdo vystavěl to velikánské klenutí tam nad námi a tak pěkně modře je vymaloval? Kdo zavřel tolik vody tam do skály, že tak hojně bez přestání vytéka? Kdo vodí oblaka a činí, že se vznášejí tam ve výšce a svlažují všechny rostliny nesčíslnými kapkami? Kdo naučil ptáky tak pěkné písňe pískat, aniž mají píšťalky? Kdo ukryl květiny a stromy do těch malých zrníček, tak že na tom místě ze země vypučují, kde to míti chceme, že pokrývají zemi daleko široko kobercem z trávy a květin a že nám tak mnoho dobrých darů udělují? — Kdo zařídil toto všechno tak překrásně?“

„Tedy opravdu myslíš,“ pravil otec Menrád, „že toto všechno někdo učinil?“

„Ovšem,“ posvědčil Jindřich, „to je jisto; kdoby o tom pochyboval, nemusil by míti rozumu. Mužové v jeskyni dlouho se nadělali, než ji trochu rozšířili. Jednou se dokonce chtěla skrýš zbořit,

a mnoho práce dalo jim to, než ji zas podepřeli. A pod tímto krásným, velkým klenutím nevidíme ani jediného sloupu. Lampa naše v jeskyni nerozsvěcovala se sama od sebe, a jestli jsme nechtěli potmě sedět, musili jsme dávat na ni dobrý pozor a přilévati jsme pořád čerstvého oleje. A sud s vodou musil též být pořáde zčerstva naplňován, jestli jsme nechtěli mít žízeň. Velmi dobře vím, co to dá za práci, než je květina vystřižena a jak dobrých očí je k tomu zapotřebí. Že to všechno, co zde vůkol sebe spatřujeme, od lidí uděláno být nemůže, to dobře nahlížím; kdo všsk *ten* jest, kterýž to všechno udělal, právě to bych rád věděl.“

Teď se přiblížilo ono okamžení, kde mohl ctihodný kmet ku chlapci promluvit o Bohu, Jeho všemohoucnosti, moudrosti a dobrotě. To činil s velikou úctou a mluvil měkkým hlasem, oči maje plny slzí. I pravil stařeček chlapci, že má v tom pravdu, že někdo jest, jenž všechno učinil, a že ten všemohoucí, nejmoudřejší a nejvýš dobrotivý Pán, kterýž všechno stvořil i člověku život udělil, jest — Pán Bůh, náš nejmilejší Otec nebeský.

Tak jako bylo chlapci ráno v mysli, když viděl ponejprv, kterak slunce vychází a líbezným paprskem všechno vůkol pozlacuje — tak, ba ještě podivněji bylo mu teď okolo srdce. Myšlénka na Boha vyšla takřka jako slunce v duši jeho, a slunce to osvěcovalo a zahřívalo rozum jeho, tak že se mu objevoval teď celý svět v krásnějším a při-

větivějším světle i spatřoval v něm samá nesčíslná dobrodiní nejmilostivějšího Otce nebeského.

„Tak jest, milé dítě,“ pokračoval bohabojný poustevník, vida chlapce v nábožném pohnutí. „*Bůh* to jest, kterýž všecko učinil, co vidíš. On stvořil ono modrojasné klenutí, kterémuž nebesa říkáme. On rozžhal slunce a řídí je, aby nám osvětlovalo všecko to, co všemohoucí ruka Jeho stvořila, aby nám také svítilo při naší práci a aby v jeho teplém paprsku zráló ovoce a všecky plodiny, tak jako se vaří ohněm pokrmy naše. On nechává hojnost vody ze země prýštěti a s oblak pršeti, aby nám sloužila za nápoj a všecko aby občerstvovala. On rozestřel na zemi naší koberec barevný z trávy a kvítí a dává květinám barvu a vůni. On nám dává hojného chleba z hrubé hroudy a na kopcích nechává růsti rozkošně réví pro nás. On klade na větve našich stromů ovoce všeho druhu a v zelených údolích nechává nám téci potoky mléka, na skalách a v dutých stromech kapati hojnost medu. On stvořil strom, jehož stín nás ochlazuje a dříví zahřívá. On učí ptáčátka zpívat písně, jimiž nás potěšují. On ošatil beránka, kterýž tu leží u nohou tvých, měkkou vlnou, z jakéž je dělán tvůj šat. Všecko nám dává, čeho nám potřeba na příbytek a na lůžko ku spaní.“

„Všecko dělá tak krásně, abychme radost měli z Jeho skutkův, abychme Jej milovali a jednou se k Němu dostali — do krajin ještě mnohem krásnějších, než vidíš zde vůkol sebe, kdežto pak

u Něho ještě větších radostí mít budeme. A ač Jej teď ještě viděti nemůžeme, tedy nás vidí On všude, slyší každé naše slovíčko a ví i dokonce to, co si myslíme. V každém okamženi můžeme s ním mluvit. On řídí a spravuje celý život náš. On tě vysvobodil z tmavé jeskyně a nechal tě na rukou nésti sem ke mně, náš nejhlavnější Otec.“

Jindřich poslouchal nábožně stařečka s největší pozorností a pohnutým srdcem a neodvrátil ani oka od jeho tváře. Při té rozmluvě nastala noc, aniž si toho dítě všimlo.

Měsíc, kterýž se byl prvé vznášel na nebi jenom jako bledý mráček, stál teď nad jezerem a svítil čistě a jasně a po obloze třpytilo se množství hvězdiček. Tiché jezero podobalo se čistému zrcadlu a zdálo se, jakoby v něm byla druhá obloha s měsíčkem a hvězdičkami, a jakoby oko hledělo do neskončenosti.

Ani lupínek nehýbal se na stromech, bylo posvátné ticho. Nový, posud netušený cit ozýval se v srdci chlapcovu, byl to cit nábožnosti, i velebil v duši Hospodina a poznával, že Jemu je na blízku.

A ctihodný kmet sepial ruce a k nebesům se dívaje modlil se nahlas, a dítě pozvedlo též sepnuté ruce ponejprv k nebesům a modlilo se každé slovo za stařečkem. Slze, hojné slze tekly dobrému chlapcovi po tváři, když děkoval Pánu Bohu za toliké dobrodiní, které mu již proká-

zal, aniž ho byl posud znal. A když poustevník modlitbu dokončil, přidal Jindřich ještě pro radost nábožného kmeta tato slova:

„Srdečně ti ještě děkuji, milý Bože, žes mě z tmavé skrýše vysvobodil a přivedl k tomu dobrému stařečkovi, kterýž mi tolik pěkného a potěšitelného o Tobě pověděl.“

Na to vzal otec Menrád chlapečka za ruku a vedl ho do chýžky. Zde ustlal měkkým mechem, na němž koberec prostřel a přikryl ho svým vlastním pláštěm.

Částka jedenáctá.

Cesta do hor.

Celé léto nechal otec Menrád Jindříška u sebe, chtěje ho ještě více poučiti a odvykati jej mnohému slovu a nezpůsobu, jemuž se v předešlém zlém tovaryšstvu naučil. Také si myslel, že se chlapeček u něho v čistém horském vzduchu a při prosté stravě nejlépe zotaví a okřeje, tak aby měli rodičové tím větší radosti z něho; bylotě dítě celé bledé z přebývání podzemského v zkaženém povětří. To se také stalo, Jindříšek [počínal brzy kvést, pěkně a líbezně, jako růže v ranním slunci.

Otec Menrád, kterýž před lety daleko široko

byl cestoval a mnoho zemí a měst viděl, odhodlal se asi v prostřed podzimku ještě jednou na cestu mezi lidi, aby vyhledal rodiče chlapečkovy. Otec onoho mládenečka pastýřského, kterýž Jindříška k poustevníkovi přinesl, byl muž nábožný a moudrý rolník a přebýval dále v horách. Toho požádal napřed otec Menrád, aby zatím chlapečka k sobě vzal, dokud by se pro něj nevrátil. I hodlal Jindříška dovésti k tomuto rolníkovi.

Jednoho jasného jitra na podzim, sotva že dennice byla vzešla, probudil chlapečka, šel s ním do kapličky a vroucně se pomodlili, aby požehnal Pán Bůh jejich cestu. Když pak posnídali a potravou se opatřili, dal se poustevník na cestu a chlapeček ho provázel pln radosti. Šli horami po samých stezkách, kudy jen pastýři a myslivci chodívají. V poledne přišli k příkré skalině a posadili se vedlé ní do stínu, aby poobědvali.

Nad nimi na skalině pásal malý chlapec kozy. Spatřiv poustevníka, přiběhl dolů, aby mu ruku políbil. Jindříšek vida chlapce, vyskočil se země pln podivení a zvolal:

„Ai, malý člověk jako já! O, to je krásné! To jsem ještě ani nevěděl, že je víc malých lidí na světě; já myslil, že jsem jediný na zemi. O vid, že půjdeš s námi.“

Pasáček nabídnul se, že ponese tašku poustevníkovu. I šli pospolu a Jindřich mluvil s chlapcem tak horlivě, že skoro na všechno ostatní nedbal.

Odpoledne se dostali do malého, zeleného

údolí mezi vysokými skalinami. Zde se páslo stádo ovčí a patřilo onomu rolníkovi, k němuž poustevník šel. Ve stádě byly i dvě jehňátka, teprva několik dní staré. Jindříšek je hladil, mluvil na ně laskavě a měl z nich nesmírnou radost.

Poustevník ohlížel se však po pastýři toho stáda. Stranou pod vysedlou skalou, z níž se pramínek prýštil, seděla děvče; v jedné ruce měla pastýřskou hůl a v druhé, k největšímu podivení starcovu, držela knihu a byla do čtení hluboce zabrána. Otec Menrád šel k ní. Měla bílé šaty a zelený klobouček. Její obličej byl útlý, ale na tváři bylo vidět, že ji tísní hluboká žalost. Neviděla sice otce Menráda ještě nikdy, poznala jej však okamžitě dle toho, co o něm už slyšela, i povstala, pozdravila ho přívětivě, plna radostné důvěry.

Stařeček pravil: „Nepaseš asi ještě dlouho toto stádo? Když jsem posledně s rolníkem rozprávěl, jemůž tyto ovce patří, neřekl mi nic o tobě.“

Děvče povídalo, že už několik let v horách ovce pase, k tomu dobrému člověku ale dostalo prý se teprva před třemi dny.

„Odkud pak jsi?“ ptal se poustevník, „a proč jsi tak smutna?“

„Ach,“ vzdychla dívka, „jsem z daleka. Jediná neposlušnost uvrhla mne v největší neštěstí. Sloužila jsem u velmi dobrých pánů; z lehkovážnosti nechala jsem jediné jejich dítě chvílku

samotné a v tom okamžení ukradli je loupežníci. Pro bolest a zármutek nemohla jsem u své dobré paní déle vydržet a odešla jsem do hor. Zde žiju v této samotě a modlím se denně skroušeně k Pánu Bohu, aby to neštěstí zas napravil, které pošlo skrze mne, aby dítě zase nalezeno bylo a tak aby se proměnila nevýslovná žalost matčina zase v radost a potěšení. Bůh se ustrne zajisté nad mými slzami, kteréž vidí jen On a tyto němé skály vůkol mne!“

„Tuším, že vyslyšel Pán Bůh modlitbu tvou v tomto okamžení,“ pravil otec Menrád měkkým hlasem. I vyňal obrázek matky Jindřichovy, jejíž byl vzal s sebou, aby matku snadněji našel, okázal jej děvčeti, řka: „Znáš obraz tento?“

Dívka vzkřikla prudce leknutím a radostí: „O můj Bože! toť je obraz hraběnky z Dubinova, matky ukradeného dítěte.“

Jindříšek uslyšev to vzkřiknutí, běžel v tu stranu. I díval se na tu novou osobu s podivením a pravil pak pln outřpnosti:

„Co pláčeš, co pak je ti? Máš snad hlad? Hle, tu máš chléb a dvě jablka, vezmi a jez!“

Poustevník ale pravil dívce: „Hleď, tento chlapeček je ono dítě, kteréž bylo ukradeno zároveň s tím obrázkem.“

Dívce bylo při tom nejínáč, než jakoby jí chtělo radostné leknutí srdce roztrhnout. I padla na kolena, sepnula ruce a vzhůru je zdvihnouc volala k nebesům.

„O milosrdný Otče nebeský! Tys vyslyšel modlitbu mou, kterou jsem vysýlala k Tobě ve dne v noci! Pohlédniž také milostivě na mé díkučinění! Ty je vidíš, ačkoli já své díky ani vyřknouti nemohu.“ Na to objímala malého Jindříška a plakala při tom radostí, volajíc: „O pozdrav tě Pán Bůh, nejmilejší Jindříšku! Tedy nám tě Otec nebeský zas daroval! Jsi-liž pak ty to opravdu, anebo se mi to jen zdá? — Ano tys to, vždyť jsi podoben otci tvému jako jedna kapka vody druhé! O jak velice bude se radovati matka tvá! O raduj se, raduj, hleď půjdeme teď k tatínkovi a mamince!“

Otec Menrád utřel slzu s oka, řka: Sláva Tobě, dobrý Bože! Tvé svaté řízení opatruje viditelně toto dítě. Tys usušil slzy této nebohé dívky, která bez přestání k Tobě lkala a volala. Tys vrátil dobrým rodičům opět milované dítě; požehnals už první kroky mé a ušetřils dlouhé vyhledávání mně starému člověku — milost Tvá a smilování buďtež na věky velebeny!“

Na to šel Menrád s Jindřichem a Markytkou k příbytku hodného rolníka, jenž byl asi půl hodinky cesty vzdálen. Pasáček, jenž nesl tašku poustevníkovu, odevzdal ji Markytce a slíbil, že dá zatím pozor na stádo její.

Když rolník a žena jeho, spatřivši poustevníka přicházeti, před chalupu vyšli, aby jej přívětivě uvítali, ptal se Jindříšek, jestli je to jeho

tatínek a maminka, a uslyšev, že to nejsou rodičové jeho, litoval toho řka:

„Oni jsou tak přívětivi, že ani tatínek a maminka přívětivější býti nemohou. — Hned bych byl u nich zůstal.“

Poustevník Jindříšek i Markytka něco pojedli a pak se dali zas na cestu; syn dobrého rolníka, jenž našel Jindříška u skály, provázel je a nesl tašku poustevníkovu.

Večer dostali se s kopců do širokého údolí, v němž leželo mnoho vesnic a zůstali přes noc na hospodě v jedné velké vsi. Časně ráno vsedli na selský vůz, rolníkův syn je vezl, a tak doufali, že asi za tři dni k Dubínovu dorazí.

Částka dvanáctá.

Neočekávaná návštěva.

Prvního dne byla cesta dobrá. Jindříšek radoval se z toho, že se veze; městečka, vesnice, zámky a samoty, které podle vozu takřka ubíhaly, těšily ho velice, a kdykoli v dálce na kopci rytířský hrad spatřil, ptal se pokaždé, není-li to Dubínov.

Avšak druhého dne k večeru přijeli do hustého lesa. Cesta byla tak špatná, že sotva krokem jeti mohli. K tomu se pozdvihla strašlivá

vichřice a s oblak se jen lilo. Noc brzy nastala a v dešti nebylo praničeho vidět. I byli přinuceni zůstat noclehem v prostřed lesa v krčmě, rozkříčené co peleš loupežnická. Nebylo však jiné pomoci, i povečeřeli a ulehli brzy, aby se z jitra tím časněji na cestu zas dali.

Umdleni po cestě brzy usnuli, jen poustevník nepoložil se ještě, ale svítil v jizbě, kde též Jindříšek odpočíval, a kleče u stolu četl a modlil se až do půl noci.

V tom povstal velký hluk před domem, a bylo slyšet několik hrubých hlasů mužských. Silně tloukli a bouchali na vrata i okenice. Všickni v domě probudili a lekli se. Poustevník vyšel z komůrky a Markytka celá ustrašená přiběhla proti němu s druhé strany, volajíc:

„Ach Bože! bojím se, že to jsou loupežníci a chtějí nám Jindříška zas ukrast!“

Poustevník poručil, aby mlčela a šel se světlem dolů. I hospodský a žena jeho dělali, jakoby se byli ulekli a báli se otevřít vrata. Lidé však před hospodou bouřili pořád víc a hulákali, vyhrožující, že vypáčí vrata. I pravil poustevník, jenž byl zmužilý člověk:

„Vrata nás neochrání, Pán Bůh ale bude naším ochrancem a opatrovníkem, v nejsvětější ruce Jeho jsme všickni. Pokusme se, zdali s těmi lidmi v dobrotě nevystažíme.“

I otevřel vrata; čtyři silní, ozbrojení muži,

v tváři celí zarostlí, hrnuli se spurně do síně. Jeden měl v ruce hořící smolnou pochodeň i pravil:

„Všecky jizby a komory musíme zde prohlédnout; náš pán se svým lidem přijde hned za námi a celý dům ať je pro něj přichystán.“

Poustevník se ptal, kdo je pán jejich, a velice, avšak radostně byl překvapen jejich odpovědí. Nebyltě pán jejich nikdo jiný, než hrabě Bedřich z Dubínova, otec Jindřiškův. I vypravovali mužové, že hrabě, uzdraven od rány, nechtěl vojsko opustiti, dokud nebude pokoj vybojován. Teď teprva je prý uzavřen pokoj a hrabě se vrací k domovu s nimi a ostatními lidmi svými, kteříž nebyli pochováni na tureckých hranicích.

Každý se zaradoval nad zprávou, že je pokoj, i snažili se lidé hospodští, aby je občerstvili dobrým pokrmem a nápojem. Vojínové byli brzy přívětivi a dobré mysli, a omlouvali své předešlé bouření zlým povětrím. V takovém nečasu není prý se co divit utrmácenému vojínovi, když v blátě a dešti o půl noci nerad před vraty stojí. Též povídali, že v tmavém lese zabloudili, a krčmu by zajisté byli nenalezli, kdyby nahoře u otce Menráda bylo nehořelo světlo, dle kterého se pak na cestě řídili.

Nábožného poustevníka pohnula velice zpráva tato, byltě uvykl ve všem, co se děje, nacházeti řízení Boží, a tak děkoval vroucně Pánu Bohu za to, že dopustil, aby sem přivedlo hraběte nepatrné světlo, u něhož se v noci kmet modlil.

Částka třináctá.

Radost šlechtného otce.

Zatím byl přirazil hrabě ku krčmě. Byl to vysoký, statný pán, ušlechtilé tváře, pln vlídnosti a přívětivosti. Stařečka Menráda, jehož znal už dávno, vzal hned k sobě do jizby, sedli si a připíjeli si na zdraví výborným vínem, kteréž hrabě s sebou vezl a sem přinesti kázal.

„Srdečně vás vítám, ctihodný otče, ve svém příbytku!“ pravil hrabě. „Velmi příjemno je mi, že jsem se dostal pod střechu v tom hrozném nečasu. Ještě milejší je mi však pohledění ve vaši upřímnou tvář — i musím vám hned otevřít celé srdce své. Lid můj, jak vidíte, je vesel a dobré mysli, poněvadž po dlouhém čase k domovu zas táhneme. Já však, vůdce jejich, jsem snad jediný smutný člověk mezi nimi — jakž se to často ve světě přihazuje. Bojím se, že není doma všecko tak, jak by mělo být! Manželka má je sice zdráva, ale o jediného syna mám velkou starost. Choť má nepsala mi o něm nic určitého a teprva v posledním psaní oznámila mi, že ho snad už nikdy neuvidím na tomto světě. — Vy, otče Menráde, máte známost s mnohými rytíři; vždyť jste byl před časy také bojovníkem. Teď cestujete a snad jste byl daleko ve světě. Nedověděl jste se někde, jak se nachází všecko v Dubínově?

Nemůžete-li mi dobré zprávy dátí, tedy mne aspoň potěšte.“

S nejveselejší tváří na světě odpověděl otec Menrád :

„Mohu vám dát nejvýbornější zprávu. Synáček váš je zdráv a milování nejhodnější chlapec, jehož jsem kdy viděl.“

„Vy ho znáte?“ ptal se dychtivě hrabě.

„O velmi dobře!“ zvolal poustevník, „přihodily se však podivné věci s tím dítětem, mezi tím co jste byl v poli.“ I vypravoval užaslému hraběti všechno, co my už víme, a na potvrzení toho všeho okázal mu obrázek hraběnčin.

„Ano, ona je to,“ pravil hrabě, „celá jako i vá! Zda-li pak teď ještě tak dobře vyhlíží? Ach dobrá ta žena mnoho vystála, velmi mnoho! Kde však je Jindříšek?“

„Zde v tomto domě,“ pravil poustevník.

„Zde v domě?“ zvolal hrabě a povstal tak prudce, že převrhl sesli, „o, proč jste mi to neřekl hned, milý otče? O honem veďte mě k němu!“

Poustevník vzal se stolu světlo a šel napřed, hrabě následoval ho k lůžku synovu. Dítě spalo tak pokojně jako nevinnost sama a vypadalo tak sličně jak andělíček. Hrabě se nemohl na ně dost nadívat při temném světle kahánku.

„Zde se to krásně přihazuje,“ pravil Menrád, „že dává Bůh dětem svým štěstí ve snu.“

Hraběti zalily se oči. „Můj milý Bože!“ zvolal nábožně a sepnul ruce, „když jsem vytrhl do

boje, byl synáček můj plačící nemluvnátko a jak sličný chlapec udělal se z něho! O má dobrá, láskyplná manželko, teď teprva rozumím dopisům tvým a děkuji ti za to, žes mi nedala zprávu o tom truchlivém příběhu a žes mi ušetřila nesmírný zármutek! Jindříšku, nejmilejší Jindříšku,“ zvolal pak, vzal chlapečka za ruku a něžně ho políbil na tvář, „probud se synáčku, hled tatínek je zde!“

Chlapeček mnul si oči, koukal na otce a nemohl se dlouho zpamatovati ze sna.

„Tys tatínek?“ pravil konečně pln radosti usmívaje se přívětivě. „O pozdrav tě Pán Bůh, tatínku! je maminka s tebou?“

Hrabě vzal synáčka na ruku a plakal, ale byly to slze radosti.

„Prozřetelnost Boží tě zázračně zachovala,“ pravil pak, „nemohu Otci nebeskému ani dost poděkovat za tu milost, že mi tě zas navrátil.“

„To i já nemohu,“ pravil chlapec, „o jak milostivý a dobrotivý je Pán Bůh, že nám uděluje tak velkých radostí!“

Hrabě měl z toho velkou radost, když chlapce tak nábožně mluvit uslyšel a což teprva, když se hoch docela ze sna probрал, tu měl otec z jeho přirozených a rozumných otázek a odpovědí takové potěšení, že se to ani povědít nedá.

„O milý Menráde,“ zvolal, „jak mnoho jsem vám povinnen! Celé mé hrabství bylo by malou odměnou za vyučování syna mého.“

Markytka přišla mezi tím do jizby a nesměle

stála po zdálečí. Hrabě ji přívětivě pozdravil a podal jí ruku na znamení odpuštění. „Těžce potrestám loupežníky za jich zločiny!“ zvolal přísně a ještě té noci dal nejsrdnatějším svým lidem rozkazy a zplnomocnění, aby vypátrali peleš lotrovskou a lupiče svázané přivedli na Dubínov.

Na to mluvil opět se synem a bylby snad celou noc u něho probděl, kdyby mu byl poustevník nepřipomněl, že jim všem spaní potřeba je, aby dorazili zjitra za dne zdrávi a veseli na Dubínov.

Částka čtrnáctá.

Potěcha matčina.

Šlechetná, dobrá hraběnka žila zatím na zámku Dubínově plna truchlivosti a starosti. Pověst o zavřeném míru hned se k ní dostala i doufala tedy, že manžela brzy spatří. Nad tím však dala se do pláče vzdychajíc:

„Ach, Ty milý Bože! jak velice jsem nešťastna. To co naplňuje celý svět radostí, dělá mi nevýslovný zármutek. Každá chudobná žena zbrojnošova těší se na to, že se jí muž navrátí — a já nesmím na návrat manžela svého beze strachu ani pomyslit. Ach jaký zármutek čeká na něho, jak mu jen povím ten strašlivý příběh o ztrátě

synáčka našeho! Ach nám dvěma neuhodí na tomto světě zajisté už ani jediná radostná hodina!“

Pořád jí bylo náramně úzko, nenalezala nikde pokoje a utěchy. Přecházela buď z pokoje do pokoje; buď šla do kaple, anebo zas do zámecké zahrady. Kde stála a kudy chodila, v srdci se modlila k Pánu Bohu. Upokojení nacházela jen ve vroucí modlitbě a v té myšlénce, že řídí a spravuje Bůh všecky osudy lidské a přivádí nejspletenější události k šťastnému konci.

„O dobrý Bože můj!“ modlila se v zahradě v nejtemnějším loubí, když si dlouho bolestně poplakala, „o smiluj se nade mnou, smiluj se nad manželem, ukonči toto mé strašlivé trápení; Ty jediný to můžeš! O, dejž, aby bylo radostné shledání naše! Z nejmoudřejších ohledů oddělil si od sebe otce a matku a dítě a rozvedl jsi je po světě; navrať nám dítě naše milované a spoj nás opět ke cti a slávě Tvoji! Nesčíslné množství slzí usušil jsi již, ach usuš také slzy mé! Vždyť jsi nejvyšší milosrdný a žalost proměňovati v radost — to činíš nejraději. Ach Otče, můj nejmilejší Otče, jakkoli jsem hříšná, jsem přece Tvá dcera, a Ty mne zajisté víc miluješ, nežli já dítě své! O vyslyš Otče a nezavrhuj dítě své, dceru svou, kteráž nemá žádného útočiště krom Tebe!“

Při této úpěnlivé modlitbě zaslechla kročeje. I pohlédla v tu stranu a hle Markytka s ostatními přišedši, kráčela temnou alejí zahradní zrovna k onomu loubí, kde klečela hraběnka. Paprslek

naděje pronikl srdce hraběnčino, když poznala Markytku a spatřila veselou tvář dívčinu; i bylo jí, jakoby spatřila anděla nebeského.

„O drahá milostivá paní,“ zvolala služka, „přináším vám nejradostnější zprávu o vašem milém Jindříškovi!“

Sotva že to dívka vyřkla, vstoupil již otec Menrád k hraběnce do loubí, aby ji připravil na brzký příchod manželův i synův. I připravil ji tak dalece, že byla plná radostné naděje, spatřiti za několik dní manžela i dítě, načež paní otce Menrada do onoho pokoje vedla, v němž dříve s Jindříškem přebývala.

Když dvéře otevřela, hle, tu jí přikvapil manžel v ústřety, maje na ruce synáčka Jindřicha. I nemohla nic jiného promluvit než: „O manželi, o dítě mé!“ a klesla hraběti v náruč. Dlouho plakala ani slova nemluvic a smáčela brzy tvář synáčkovu brzy manželovu nejsladšími slzami.

„Teď ráda umřu,“ vzdychla konečně, „když jsem se tohoto štěstí dočkala! O jak zázračně řídí všecko ruka Boží. Třásla a bála jsem se, nejmilější manželi, před tím okamžením, kde budu musit vkročit před tebe bez našeho milého Jindříška, a ty mi v prvním okamžení našeho shledání sám na rukou přinášíš naše drahé dítě. O Bože můj, za celé své živobytí nebudu ti moci dost poděkovati, že jsi strašlivý ten příběh tak šťastně skončil. Co živa budu, nikdy si nezoufám ani v největším utr-

pení. O jaké blažené shledání připravil nám Bůh na výsosti, sláva budiž Jemu, věčná čest a chvála!“

Všickni přítomní prolévali slze radosti a vděčnosti k Otci nebeskému; i samému otci Menrádovi zarosilo se oko.

Když se první prudká radost poněkud utišila, počal Jindříšek matce vypravovat, co se s ním bylo přihodilo. Velmi zřetelně povídal všecko a matka se brzy usmívala, brzy slzela. Zvláště živě vypisoval, jak mu bylo v onom okamžení, když puklinou skalní ponejprv do světa vkročil. Ještě s větší radostí a upřímným pohnutím vypravoval o té rozkošné chvíli, když mu otec Menrád ponejprv o Pánu Bohu povídal a jasné slze stály chlapečkovi v očích při celém tom vypravování.

„V skutku bych si přál,“ pravil hrabě, „abych byl ztrávil své dětinství také v takové jeskyni. My jsme příliš zvyklí pohledu na skutky Páně. Kýž bychme je mohli tak náhle spatřiti jako Jindřich, dospěvše k rozumu, jak mocně uchvátil by duši naši takový pohled! Dobrý Bože, jak velice užasínali bychme nad mocí Tvou, obdivovali se moudrosti a radovali se z dobroty Tvé!“

A hraběnka pravila: „Jako bylo našemu dobrému Jindříškovi, když z pozemské skryše ponejprv na krásný Boží svět vkročil, tak bude jednou nám všem, když z tohoto pozemského životí do nebe se dostaneme. Myslím si, že tak, jako byly Jindříškovy květiny, beránkové, stromy a jiné hračky v jeskyni jenom velmi nedokonalé

obrázky opravdových těchto skutků Páně; tak asi že je veškerá pozemská krása a sláva sotva jen stínem proti slávě a radosti nebeské. Jenom ta radost, kterou cítíme, když drahé nám duše po dlouhém, bolestném rozloučení opět spatřujeme, je zajisté předtuchou oné blaženosti nebeské; jsemť opravdu v této chvíli našeho shledání tak blažena, jako bych byla už v nebesích.“

A otec Menrád doložil: „Cit šlechetného pana hraběte i nábožné paní hraběnky je zajisté krásný a příkladný: avšak naučení, které nám příběh Jindříškův před oči staví, je toto: Moudrost, moc a dobrota Páně skví se s nebes a země tak jasně a zřetelně, že může i dítě stopy její znamenati a nejsvětějšího Tvůrce ve tvorech Jeho poznávati.“

Částka patnáctá.

Odměna i trest.

 Za několik dní vrátili se lidé hraběcí na zámek Dubínov a přivedli s sebou všechny loupežníky, které v skrýši šťastně pohromadě dopadli. Loupežníci byli spoutáni po dvou. Za řadem loupežníků vezli na voze samé truhlice, ve kterých byly složeny všecky od lupičů nakradené klenoty a na truhlicích nahoře seděla stará cikánka.

Loupežníci chlapce, když byl uprchl, ani

nehledali. Neboť naleznuvše železné dvěře dobře zamčené a nevědouce o rozpuklině skalní, skrze niž Jindřich vyšel, domnívali se, že dítě buď do některé hluboké propasti starých dolů spadlo, aneb že se některá šíje na ně sesypala a za živa je pochovala.

Protož užasli velice, když na Dubínov přicházeli a Jindřicha vedle otce jeho u hradní brány stát uviděli, i nemohli pochopiti, kterak mohl železnými dveřmi projít.

Vůdce zbojníků mumlal: „Myslili jsme, že se nám na chytrost nevyrovná nikdo na světě, a teď nás dítě prozradilo! To je hrozně hloupé a mrzuté.“ A ten, který při ukradení chlapečkovu na cimbál cinkal, pravil pro sebe: „Schválně jsme dítě ukradli, aby nám prospělo někdy k vysvobození, a právě to dítě je teď příčinou záhuby naší.“

Onen mladý lupič ale, kterýž se v jeskyni k Jindříškovi tak přívětivě choval a ještě docela zkažený nebyl, pravil nahlas:

„To řídil sám Bůh, že to dítě uprchlo; těším se z toho, že je živo, ačkoli to bude má smrt. O, můj nebožtík otec míval pravdu, když říkával: Kdyby zlosyn až do prostředka země zalezti mohl, tedy ho spravedlnost Boží předce nalezne a za slouženému trestu vydá.“

Jindříšek, spatřiv jej spoutaného mezi loupežníky, slitoval se nad ním a prosil úsilně otce, aby se ustrnul nad tím nebohým člověkem, kterýž mu tolik dobrého prokázal. Hrabě pravil, že mu

ted' nemůže nic ještě slíbit, bude prý se s ním ale tak mírně co možná zacházeti. U výslechu shledalo se, že člověk ten nikdy krve lidské neprolil a že byl spíše služebníkem loupežníků než lupičem. Protož ho sice neodpravili, předce však byl až do smrti do žaláře odsouzen. Vida ale hrabě, že se opravdu polepšiti hodlá, poslal ho do káznice, z nížto se za několik let k svým příbuzným navrátit mohl. Když jej do káznice odváděli, pravil mu hrabě:

„Žes byl k synu mému tak citelný a přívětivý, umírnil jsem ti trest. Co jsi dobrého Jindříškovi prokázal, to odplatím chudobné matce tvé. Chovej se dobře a hled', abych tě matce brzy poslati mohl.“

Ostatní loupežníci obdrželi krvavou mzdu, kterouž zasloužili za krvavé činy své. Cikánku zavřeli do smrti do žaláře. Naloupený statek byl navrácen majetníkům, pokud se naleznouti mohli; ostatek byl obrácen k založení sirotčího domu, k čemuž přidal hrabě velkou sumu peněz a hraběnka všecky své klenoty a drahé kamení na poděkování Pánu Bohu.

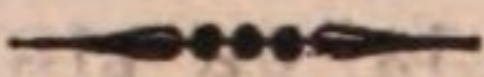
Markytka zůstala ve službě u hraběnky jako dřív a po dlouhém utrpení dočkala se zas radostných dnů. Jiříka zahradníka musili dávno již pro lehkomyšlnost a nedbalost vyhnat; on se dal k tomu ještě do pití a jiných darebností a dodělal v mladém věku na suchotiny.

Mládeneček pastýřský z hor navrátil se domů k rodičům bohatě obdarován od hraběte a hraběnky.

Nábožného a dobrého otce Menráda byl by hrabě s radostí podržel na vždycky na zámku. Poustevník tam ovšem zůstal nějaký čas, nic však nebylo s to, pohnouti jej, aby proměnil poustevnu s hraběcím zámkem. I pravil, když mu domlouvali:

„Poslední dny života obětuji Pánu Bohu, a to budu moci nejlépe v samotě učiniti. Dost dlouho byl jsem ve světě živ a vím, co na něm je. To nejlepší, co v tomto živobyti učiniti můžeme, jest: připravovati se na onen svět.“

Loučení ctihodného kmeta bylo velmi smutné. Požehnal hraběte, choť jeho i malého Jindřicha, jenž se skoro ani nechtěl dát od něho odtrhnouti. Celá rodina hraběcí provázela ctihodného kmeta až do zámecké brány ke kočáru. On vstoupil do něho, laskavě se na všecky naposly podíval, řka ještě než koně zatahli: „Mějte se dobře, pokoj Páně vám! V nebesích shledáme se zase!“

Holubička.

Částka první.

Matka Otilie a dceruška Anežka.

Před několika sty lety přebýval na starém hradě Sokolově udatný rytíř Děpolt se svou nábožnou manželkou Otilií. Jak udatný, tak byl také šlechetný. Každého utiskovaného vzal v mocnou ochranu svou a neohlížel se ani na to, aby mu poděkoval. Měltě už dosti odměny v potěšení, že lidem ku štěstí pomohl.

Paní Otilie udělovala nuzným štědré almužny, navštěvovala nemocné v chatrčích sousedního údolí a hrad její byl bezpečným útočištěm všem chudým, kteřížkoli byli hodni pomoci. Též Anežka, jediné dítě výborných těch rodičů, slečinka asi osmiletá, byla učiněná dobrota a laskavost k lidem. Neznalať většího potěšení nežli dělati bližnímu potěšení.

Rodičové i dceruška požívali všeobecné lásky a vážnosti, a kdokoli vysokou věž na Sokolově z dálí spatřil, žehnal v duchu šlechetné lidi tam přebývající a dobře činící. A v skutku spočívalo také vůči hledě požehnání nad Děpoltem, Otilií a

Anežkou. Jakkoli přemnoho rozdali, neměli předce nikdy nedůstatku, náleželiť mezi nejzámožnější rodiny celé země.

Jednoho pěkného, jasného dne v letě šly po obědě paní Otilie a slečna Anežka na zahradu, ležící níže po boku vrchu. Šlo se do ní malými dvířkami ve zdi hradní po mnohu kamenných stupních. V zahradě byla nad míru příjemná podívaná. S potěšením pozorovaly, jak bujně stálo tuto modravě zelené zelí, tam se rozvíjela útlá poupata růžová; tu se vinuly do výšky fazole a tamto prokmitovaly jasně červené třešně mezi tmavě zeleným lupením. I zastavily se chvílku u vodotrysku u prostřed zahrady a těšily se z pohrávání vody, kteráž v záři sluneční jako křišťál čistá do výšky vystříkovala a spadala zase v tisícových kapkách, všemi barvami duhy se třpytících. Pak si sedly v besídce hustě révím obrostlé, a pracovaly obě pilně na obleku pro chudobného sirotka. Všecko bylo ticho v zahradě a pokojno, jenom pěníce pěla chvílkami velmi líbezně s větviček blízkého stromu a od vodotrysku bylo ustavičně slyšeti příjemné šplíchání vody.

Tu přiletělo něco do besídky tak náhle, že nebyly s to ani viděti, coby to bylo. Obě se ulekly a pozvedly oči. V tom okamžení letěl k besídce s bouřlivou prudkostí velký dravý pták, a s roztaženými křídlyma vznášel se u vchodu do besídky. Spatřiv tam však lidi, uletěl též tak rychle.

Anežka se tolik lekla, že si ani nedůvěřovala ohlednouti se, coby to as bylo, co tak spěšně do loubí přiletělo. Matka však pravila s úsměchem: „Neboj se! nebude to nic jiného leč nějaký ptáček, jenž se sem před tím luňákem utekl.“ I podívala se sama a zvolala: „Ai, hle! bělounká holubička! V úzkosti své schovala se zrovna za tebe.“ I vzala ji do ruky a skoumavě na dcerušku hledíc, pravila: „Dám ti tu holubičku k večeři upeci.“

„Upeci?“ zvolala Anežka s užasnutím a oběma ručičkami sáhla po holubičce, jakoby ji chtěla vytrhnouti z nebezpečení smrti. „O nikoliv matinko,“ pravila pak, „to nemyslíš opravdu! Nebohé zvířátko hedalo útočiště u mne, jakžbych je mohla zabiti? O podívej se, jak je krásné! V skutku tak bílé jako sníh a pohled jenom, nožičky má tak červené jako korále. Ach, jak mu tluče srdéčko! Nevinnýma očičkami dívá se na mne tak úpěnlivě, jakoby chtělo říci: Neublížuj mi! — Neboj se milé zvířátko, já ti nic neudělám. Neuteklo ses ke mně nadarmo. Budeš se mít u mně dobře!“

„Tak dobře, milé dítě,“ pravila matka přívětivě, „uhodlas, co jsem si myslila. Chtěla jsem tě jen zkoušet. Vezmi si holubičku do pokoje a dej jí potravu. Nesmímeť zamítati od sebe nešťastných, jenž u nás útočiště vyhledávají. Musíme být útrpní k nuzným, ano i k zvířátkům milosrdní.“

Matka dala udělat úhledný holubníček ze

zelených mřížek s červenou stříškou. Anežka ho postavila do koutka pokojíčka svého a dala holubičku do něho. Denně jí dávala hojně potravu a čerstvou vodu a časem jí nasypala do holubníčka čerstvého písku. Holubička přivykla brzy Anežce a byla neobyčejně krotká a přítulná. Jakmile holčička dvířka u klece otevřela, vyletěla vždycky holubička a zobala jí z ruky zrníčka. Později nepotřebovala holubníček ani zavírat, holubička v něm sama ráda bývala.

Když ráno svítalo a Anežka ještě spala, přilétávala holubička na její podušku, vzbudila ji a nedala jí pokoje, dokud nevstala a ji nenakrmila; Anežka si na to stěžovala matce, řkoucí: „Však já vím, co udělám, aby mě nepokojná holubička ze spaní už nevytrhovala. Budoucně budu každý večer dvířka pilně zavírat, aby nemohla ráno ven.“

„O nečiň toho!“ pravila matka, „spíše se uč od holubičky časné vstávati. Ranné vstávání je zdravé a dělá veselou mysl. A což by ses nemusila stydět, kdybys byla lenivější než holubička?“ Tak se naučila Anežka časné vstávat.

Jednoho dne seděla Anežka u otevřeného okna a šila. Holubička sezobávala u jejích nohou několik drobečků. Náhle však povznesla se a — vyletěvši oknem sedla na vedlejší střechu. Anežka se lekla a silně vzkřikla. Matka přišla a tázala se, co se to stalo.

„Ach má holubička!“ zvolala Anežka plačíc

a okazovala na střechnu, kde holubička seděla a na slunci se hřála. „Jen ji zavolej!“ pravila matka. Anežka to učinila a holubička sletěla se střechy a sedla jí na nataženou ruku. Z této poslušnosti radovala se Anežka velice; matka však pravila: „Buď mne vždycky též ak poslušna jako holubička tebe, pak budu já mít ještě větší radost nežli ty teď máš. Vid', že mi tu radost uděláš?“ Anežka to slíbila a stála v slově. Bylatě děvčátko nejposlušnější.

Jednoho dne zalila Anežka v zahradě květiny a rozličnou zeleninu. Prací umdlena, sedla na zelené sedátko vedle vodotrysku. Holubička, kteráž teď už tak ochočena byla, že ji Anežka všude lítat nechala, přiletěla k vodě pít.

„Podívej se matinko,“ pravila Anežka, „jak opatrně vstoupá s jednoho mechovitého kamene na druhý! Jak velice má se na pozoru před bahnem mezi kamením! Jak čistotné je to zvířátko! Bílou barvu je nejtíž udržeti čistou a předce není vidět nikdy ani nejmenší poskvrnky na bělounkém péří pozorného zvířátka!“

„A jak nepozorná je někdy Anežka!“ prohodila matka, okazujíc na dlouhé bílé šatičky dceruščiny. Anežka, když nabírala u vodotrysku do konve vodu, nedala si pozor na šaty. I zarděla se teď a od té doby podobali se její bílé šatičky vždy čistému padlému sněhu.

Jednou byla Anežka s matkou přes pole a užila na té cestě mnoho radosti. Když se večer

navrátila, přiletěla holubička hned proti ní a patrně bylo na ní vidět, že se těší z navrácení Anežčiny. „Celý den byla po vás smutná,“ pravila jedna služka, „a všude vás hledala. Divím se tomu, že i zvířátko, rozumu nemající, toho zná, kdo mu dobře činí a jemu tak oddáno jest.“

„Pravda to, pravda,“ pravila Anežka, „za těch několik zrníček, jež mu denně sypám, nemohlo by být ani vděčnější.“

„Jsi-li však i ty vždycky tak vděčná?“ tázala se matka. „Hleď, tolik radosti užila jsi dnes! Děkovala jsi za ně už také Pánu Bohu? Nedávej se zahanbit od zvířátka!“

Anežka tenkrát ještě na to ani nebyla pomyslila, aby Bohu díky vzdala. Od nyněška však neulehla nikdy, dokud nevzdala nejvroucnější díky Pánu Bohu za radosti a dobrodiní tohoto dne.

Jednou časně ráno seděla Anežka s matkou u stolu při práci a holubička, sedící na kraji stolečku, dívala se na ni přivětivě jasnýma, nevinnýma očkama. I pravila k ní dívenka; „Ty milá holubičko! již mnoho naučila jsem se od tebe a mnoho díky jsem ti povinna.“

Matka však přidala: „Ještě zbývá to nejpěknější, čemu se od ní můžeš naučiti. Hleď, bílá, čistá holubička je líbezný obraz nevinnosti. Ona je bez falše, klamu a přetvářky; nezná úskoku, je prostosrdečná bez upejpání. Božský Spasitel náš vyjádřil toto všecko jedním slovem: „*Budte sprostní jako holubice!* O kýžby tato ušlechtilá

sprostnost vždy byla při tobě!“ Kýž by klam a přetvářka a všecko zlé vždycky od tebe vzdáleno zůstalo! Dejž Bůh, aby se o tobě říci mohlo: Anežka je nevinná, bez falše jako holubička!“

A skutečně se to mohlo o ní v pravdě říci.

Částka druhá.

Paní Rozálie a dcera její Ema.

Jednou se navrátil otec Anežčin, rytíř Děpolt z výpravy proti četné rotě loupežnické, kteráž celou zemi hrůzou a strachem byla naplnila. Vesel a potěšen z výpravy šťastně skončené seděl večer u sklenice vína a vypravoval, kterak schytl mnoho loupežníků a odevzdal soudu, ostatní však rozebral, tak že je v zemi zas pokoj a bezpečnost.

Vypravování trvalo hodně dlouho. Matka i Anežka vzaly tedy pěkné kolovrátky, předly velmi pilně a pozorně poslouchaly. Hodně se mezi tím zpozdilo a světlo hořelo už na stole. V tom vešla do jizby krásná, bledá paní, vysoké postavy v černých šatech, vedoucí za ruku malou, též černě oděnou slečinku. Rytíř, paní Otilie i Anežka povstali, aby přivítali neznámou paní, kterážto v hojném slz prolévání pravila:

„Pozdrav vás Bůh, velmi šlechetný pane rytíři! Ačkoli jsem vás nikdy ještě neviděla, tedy

se k vám přece utíkám. Jsem Rozálie z Horohrádku a dítě toto je dceruška má Ema. Snad víte, jak velkou žalostí mne Bůh navštívil. Můj dobrý muž, dej mu Bůh radost věčnou, zemřel na rány, které dostal ve velké bitvě předešlého roku. O což jsem já s ním ztratila! Byl velmi šlechetný člověk, dobrý, lásky plný manžel, nejlepší otec! Vždyť jste ho sám znal! Potřebným lidem prokazoval ostatně tolik dobrodiní, že nám nepozůstavil žádných pokladů, za to však nám uložil poklad v nebi! Teď ale chtějí nás ještě o to připravit, co potřebujeme na výživu. Soušedé moji, dva lakotní rytíři, utiskují mne velice. Pod rozličnými zámínkami chce mi jeden vzíti krásná pole a luka až po zdi hradní se táhnoucí, a druhý by si rád přivlastnil veliké lesy na druhé straně hradu. Oba jsou proti mně zcela jiní než dříve. Lakotnost, kteráž tolik zlého na světě zplozuje, převrátila je z přátel muže mého v nepřátely. Nebožtík manžel můj předvídal to. Umíraje vyřknul vaše jméno a pravil: Důvěřuj v Boha a rytíře Děpolta, tedy ti nezkřiví žádný nepřítel ani vlasu. Vyplňtež tedy slovo toto umírajícího. Ach, co bych si počala, kdybych přišla o statek svůj a nic mi nezůstalo leč hradní zdi. Od těch kamenů jakž bych mohla živa býti s dcerou svou Emou? A kdyby — čehož Bůh nedopouštěj! — vás též potkal osud mého manžela, a kdyby chotí vaše a milé dítě v podobnou nouzi přišly jako já, tedy naleznou též rámě, které je vysvobodí!“

Malá Ema, kteráž byla s Anežkou skoro stejného stáří, blížila se teď také rytíři a slzíc pravila: „Šlechtný pane, buďtež otcem mým a nezavrhujte mne.“

Rytíř Dēpolt stál před nimi, držel bradu v dlani jak obyčejně, a mlčky hleděl k zemi. Anežka plakala, řkouci: „Milý otče, ustrň se nad nima! Hleď když holubička má pronásledována luňákem ke mně se utekla, řekla matinka: Nesmíme zamítati od sebe nešťastných, jenž u nás útočiště vyhledávají. Ona se radovala, že mám utrpnost s tím nebobým zvířátkem. A tato milá slečinka i její matka zasluhují zajisté mnohem více útrpnosti a slitování, než holubička. Vysvobod' je z rukou těch zlých rytířů, kteří se podobají dravým ptákům.“

Rytíř, srdečně pohnutý, odpověděl: „Zajisté, milá Anežko, s pomocí Boží jim pomohu. Že jsem posud neodpovídal, to nebylo ze zatvrzelosti srdce, nýbrž z toho, že jsem přemýšlel, kterak bych šlechtnou matku a to dobré dítě vysvobodil.“ Rytíř přinesl pro paní sesli a Anežka přišoupla sedadlo pro Emu. Sedli si. Paní Otilie odešla však, aby k vůli neočekávaným hostům ustrojila o něco hojnější večeři; byltě toho času obyčej, že rytířské paní samy vařily.

Rytíř Dēpolt vyptával se teď zevrubně po příčinách, z kterýchžto oba ti rytíři tak velké požadavky dělali a pravil ku konci: „Nuže, dobře! Pokud vidím, máte úplné právo. Zítra na usvítě

vydám se na cestu jen s několika jízdnými a zkusím narovnáni po dobrém. Zůstaňte s dceruškou zde, dokud se nevrátím; pak vezmete hned s sebou domů dobré ty noviny, které vám přinesti doufám.“

Zatím byla večere hotova. Pojedli vesele pospolu; následujícího jitra vsedl rytíř Děpolt na kůň a odjel se svými lidmi.

Anežka měla velkou radost, že u nich zůstane slečna Ema několik dní. I vodila ji po zahradě, vzala ji do svého pokoje a okázala jí šatnici svou, květiny a holubičku. Brzy se obě holčičky srdečně spřátelily; bylatě i Ema velmi dobré, mravné děvčátko.

Za několik dní vrátil se rytíř Děpolt. „Dobré poselství nesu!“ zvolal vkročiv do pokoje. „Nepřátelé vaši, šlechtná paní, vzdali se svých nespravedlivých požadování a všecka rozepře je skončena. Na pouhé slovo mé nebyli by ovšem mnoho dali, jakkoli jasně jsem jim bezpráví jejich představoval. Když jsem ale každému, kdoby vám v nejmenším ublížil, boj vypověděl, přestali na svém. Teď buďte vesela a dobré mysli, šlechtná paní! Nebudeť cizinec klidit z vašich krásných polí ani honit a dříví kácet ve vašich lesích.“

Truchlící paní zaradovala se z toho velice a slze vděčnosti skvěly se jí v očích. „Bůh,“ pravila vroucně, „věrný ochrance vdov a siroteků, jenž nic bez odplaty nenechává, zaplatiž vám to, co jste učinil pro mne a dítě mé! Ochraň vás od neštěstí a vysvobod' vás ode všeho zlého.“

Chystala se teď odjeti na Horohrádek. Obě slečinky loučily se a žalostně plakaly. Anežka chtěla své nové přítelkyni dát něco na památku. Ema dříve často říkala, kdyby měla též takovou krotkou holubičku. I přinesla teď Anežka holubičku, přitiskla ji na své mokré tváře, a jakkoli ji ráda měla, dala ji přítelkyni. Ema ji nechtěla vzít. Povstalo z toho přátelské domlouvání, až konečně musila povoliti. Anežka jí dala ještě k tomu úhlednou klec a poručila jí holubičku tak snažně, jako matka dítě poroučí, když je cizím rukoum svěruje.

Když byla Ema pryč, tedy to Anežku skoro mrzelo, že svou milou holubičku pryč dala. „Měla jsem dát Emě raději své zlaté náušnice,“ pravila matce.

Matka však odvětila: „Ty jí můžeš dáti podobné, až nás opět navštíví. Tenkrát nemohlas jí nic příhodnějšího obětovati. Skvostnější dar byl by jí nebyl tak příjemný a snad by ji byl ponížil. Žes jí darovala to, co ti bylo nejmilejší, ačkoli to má samo v sobě málo ceny, tedy si toho vážila, a bylo jí to důkazem lásky tvé. Nelituj toho. Hleď, dohrý otec tvůj byl hotov, život svůj nasaditi, aby pomohl utiskované vdově. A protože je to pěkné, žes i ty pala svou nejmilejší radost, abys zarmouceného sirotka potěšila. Kdo se záhy nenaučí, každý vezdejší statek, jakkoli milý mu jest, pro bližního v obět přináseti, nebude ho

nikdy opravdově milovati. Oběti takové patří mezi nejkrásnější, které můžeme Bohu přinesti. Pán Bůh ti tvoji oběť hojně odplatí.

Částka třetí.

Dva poutníci.

Paní Rozálie žila zase s dcerou svou Emou bez překážky, utěšeně a spokojeně ve zdech starého hradu, který ležel u prostřed lesnatých hor. I přišli tam jednou pozdě večer dva poutníci ku bráně hradní a žádali o nocleh. Měli na sobě tmavohnědé hábity, v rukou nesli dlouhé poutnické berly a na kloboukách měli připnuty skořápky mušlí, jakž to bývalo u poutníků obyčej. Vrátný je ohlásil u paní Rozálie, kteráž poručila, aby byli uvedeni do přízemní sednice a aby byla dána každému večeře a koflík vína. Po večeři sešla k nim dolů paní s Emou.

Poutníci povídali o zaslíbené zemi a všickni lidé zámečtí poslouchali je velmi pozorně. Slečnu Emu těšilo však nad míru to podivné vypravování. Slze jí kanuly po tvářích a v dětském srdéčku jejím ozývalo se nábožné toužení, spatřiti také jednou svatou zemi, v kteréž kráčel Vykupitel světa. Jen toho jí bylo líto, že přání to snad nikdá vyplněno nebude.

„Milá Emo,“ pravila matka, „každou hodinu můžeme putovati do svaté země a navštívit horu Olivetskou, Kalvarii a svatý hrob; k tomu není nic jiného potřebí, než abychom četli pilně život Pána Ježíše. Tu provázíme božského Vykupitele takřka v každém Jeho dobročinném kroku, slyšíme slova úst Jeho, vidíme Ho trpěti, umříti a z mrtvých vstáti. Pakli učení Jeho, příklad Jeho, utrpení, smrt a oslavení Jeho k svému prospěchu řádně obrátíme, tedy budeme mít zaslíbenou zemi v srdci svém. Ba, kdyby všickni lidé život Jeho sobě k srdci připustili a učení Jeho věrně následovali, tedy by mohl být celý svět zaslíbenou zemí.“

Poutníci vyptávali se pak na okolní krajinu, zvláště pak po hradě Sokolově, vychvalující rytíře Děpolta nad míru. „Kdyby nám neležel hrad jeho tak tuze s cesty,“ pravil starší poutník, „a kdybych dojista věděl, že ho doma zastihneme, tedy bych nelitoval té zacházky.“

Paní Rozálie ujišťovala jej, že jde cesta jejich nedaleko Sokolova, a že bude rytíř Děpolt nepochybně ještě doma, přijet prý teprva před několika dny z jedné výpravy.

„To je mi mílo,“ pravil starší poutník, „těším se na to od srdce, naleznouti ho na hradě. Mám s ním ledacos jednati. Zítra tedy časně ráno dáme se na Sokolov.“

Matka i dcera vzkázaly po poutnících tisícero přívětivé pozdravení rytíři Děpoltovi, manželce a dceři jeho. Ema dala ještě každému malý stří-

brný penízek, jež byla od matky dříve dostala, a prosila oba velmi snažně, aby vyřídili slečně Anežce, že se má holubička velmi dobře. Dobročinná paní, zvěděvši z rozprávek poutníků, že cestu nevědí, rozkázala chlapci služebnému, aby jim zítra ráno cestu skrz hory okázal a přála jim na to dobrou noc.

Následujícího jitra odešli poutníci. Vesele šel s nimi chlapec a z ochotnosti nesl jim ještě oba poutnické vaky. Poutníci málo si chlapce všímali a kráčeli mlčky cestou, vedoucí brzy nahoru brzy dolů. Když zase na příkrý vrch vystoupili a pěšina rovnější byla, počali spolu italsky mluvit. Chlapec, kterýž je provázel, pocházel z Italie. Na hradě říkali mu malý Linhart, ačkoli by byl raději slýchal jméno Leonardo, jak mu říkali v Itálii. Nebožtík manžel paní Rozálie byl se nad ním jakožto ubohým sirotkem ustrnul a přivezl jej s sebou z Italie. Ačkoli se byl naučil zdejší řeči dokonale, tedy nezapomněl přece ještě svou řeč mateřskou. I poslouchal napnutě a chtěl právě projevit poutníkům svou radost, že slyší řeč vlasti své, an se tu ulekl a zhrozil jejich rozmluvy.

Zpozoroval z řeči jejich, že nejsou opravdiví poutníci, ale že jsou přestrojeni; že patřili k rotě loupežnické, kterouž rytíř Děpolt tak šťastně přemohl a že hořeli pomstou proti němu; že hodlají pod pláštěm nábožnosti vloudati se na hrad jeho a žádati tam za nocleh; v noci však, že

chtějí vstáti, jej s manželkou a dcerou a vší čeledí zavraždit, zámek vydrancovati a zapáliti.

Když mezi dvěma lesnatýma kopcema Sokolov daleko před sebou v modravé páře uviděli, pravil starší loupežník Lupo k mladšímu Orsovi: „Tamhle je to škaredé hnízdo dračí, kde bydlí ten strašný člověk, který tolik našich kamarádův na popraviště přivedl. V strašlivých mukách zaplatí to smrtí. Svážeme ho a spálíme za živa v plamenu jeho vlastního hradu.“

„Jde však přece jen o krk při tom podniknutí,“ pravil mladší zbujník, „kdyby se to nepodařilo, velmi zle by se nám vedlo. Ostatně však stojí poklady rytířovy za to, aby se toho člověk odvážil.“

„Větší potěšení budu mít z toho, když ho skolíme,“ pravil starší vrah, „než ze všech jeho pokladů, ačkoli jimi též nepohrdám. Jestli se nám ještě ten kousek podaří, pak budeme dost bohati; zanecháme svého řemesla a vyhledáme si pokojnější živobytí. A tu mi právě něco pěkného napadá! Nejkrásnější oděvy rytířovy vyhledáme a oblečeme se do nich. Ty vezmeš na krk zlatý jeho řetěz a já rytířský kříž s drahými kameny. Pak prchneme do vzdálené země, kde nás nikdo nezná, budeme se tam vydávati za veliké pány a z nashromážděných pokladů budeme se dobře mít.“

„To by bylo všecko dobře,“ pravil mladší, „nevím ale, proč je mi při tom tak úzko?“

„E co úzko!“ prohodil starší. „Což není

všecko dobře vyzvéděno a umluveno? Což nemáme ve vůkolí dost pomocníků. Jak mile v poutnické jizbě na hradě ty tři světla rozžehneme, hned nám na pomoc přijde sedm udatných silných kamarádů, kteří pasou již dlouho po tom znamení každé noci. Tyto pak na zámecký dvůr pustíme malýma zahradníma dvířkama, které se u vnitř tak snadně otevřítí dají. Jeden z nich, jenž tam byl dříve posluhou, jejž ale vyhnali, zná všecky chodby, jizby a sklepení na hradě tak dobře jako doma. A nás devět bude snad pak s několika spících lidí. Jen buď veselé mysli jistě se to podaří.“

Dobrý chlapec hrozil se z toho ohavného úmyslu. Nedal však na sobě znát, že rozumí řeči jejich. Šel za nimi, trhal květiny a sbíral jahůdky pískaje na lupínek písničku. V srdci však se vroucně modlil k Pánu Bohu, aby zmařil zlé předsevzetí ohavníků. Také si předsevzal, že s nimi půjde až na Sokolov a prozradí tam všecko rytířovi Děpoltovi.

Mezi tím, co se umlouvali vrahové ještě o ledačems, jakby úmysl svůj vyvedli, udělal starší lotr chybný krok na úzkém chodníčku a bez mála byl by sletěl do propasti skalní. V pádu však zachytil se o trnový keř. Trní mu rozhrnulo poutnický hábit a chlapec uviděl, že měl pod dlouhým černohnědým šatem oblek šarlatové barvy a lesklý, železný krunýř na prsou. Také mu ostrá dýka upadla. Chlapec ale dělal, jakoby byl ničeho neviděl. Starý zlosyn zastrčil zas honem dýku,

zapnul hábit a díval se několikráte stranou po úzkostlivém chlapci tak ostře, jakoby měl orlí oči.

Teď přišli k strašlivé propasti, v jejížto hlubině hučel divoký horský potok, mocně rozvodněný dlouhým deštěm. Dvě křovinaté skaliny čněly nad potokem se stran, a dlouhá úzká kláda, otesaná drobet jenom na svrchní straně, byla položena přes propast jakožto lávka. Starý lupič pravil mladšímu:

„Ten kluk mohl snad předce vidět, že jsem ozbrojen a tu by mohl snadně mít podezření. Až půjde přes lávku, strčím ho dolů do propasti, pak budeme jisti.“

Ubohému Linhartovi běžel mráz po zádech, i zastavil se několik kroků před nebezpečnou lávkou, řka: „Přes tu lávku bojím se jít, dostávám závrť už teď.“

Starý loupežník ale pravil: „Neboj se, chlapče, pojď jen sem, já tě přenesu.“ I šel s rozpřaženými rukama proti chlapci, ahy ho chytil. Linhart však couval křiče a nařikaje a byl již odhodlán uskočiti do houští, jestli se mu loupežník tuze přiblíží. „Ach nechte mne,“ volal chlapec třesoucí se, „mohli bychme oba spadnout. A jestli přeжду šťastně teď, jak se dostanu nazpátek přes lávku? Pusťte mne domů, vždyť už nepotřebujete průvodčího. Teď jste u lávky a odsud není už daleko na Sokolov, nemůžete ani zbloudit.“

Mladší lupič přičítal úzkost chlapcovu toliko hrozné lávce nad propastí, z níž měl sám strach

i pravil po italiánsku: „Dal bych se na to dolů shodit, že si ten hloupý kluk ničeho nevšimnul: a kdyby i byl uviděl krunýř tvůj a dýku, což na tom? Řeči naší bez toho nerozumí a neví, co hodláme. Také by si málo všimli jeho dětinského tlachání anebo si z něho aspoň málo co dělali. Pust ho chudása!“

„Inu pro mne!“ prohodil starší. Pro lepší ale jistotu shodíme lávku. Pak nechť si kluk třeba všechno ví, tedy nám nemůže překážet v podniknutí našem. Tamto leží Sokolov. Na několik hodin cesty podlé propasti nahoru dolů není přes rozvodněný potok mostu neb lávky, a není možno přinesti na druhou stranu nějakou zprávu, dokud svůj zámysl neprovedeme.“

Loupežníci vzali vaky poutnické, nechali chlapce stát a šli přes lávku, aniž mu poděkovali za provázení. Když přešli, volal starší vrah přes propast: „Máš pravdu, chlapče, je to zlá lávka, je už stářím zpukřelá a na polo shnilá. Mohl by tu snadno někdo o život přijít. Aby se neštěstí nestalo, radši ji odklidíme. Lidé pak dají lepší na její místo.“

I vyzdvihli vrahové konec úzkého trámce a vrhli ho do propastí, načež celé dřevo s velkým lomozem dolů se svalilo a rozvlněný potok strhl je s sebou s velkou prudkostí. Jak mile zmizeli zakuklení poutníci za skalinou, okolo níž se cesta vinula, dal se Linhart na útěk co mohl,

aby přinesl hroznou tu zprávu paní své; nevěděltě daleko široko ani o človíčku, jenžby byl mohl odvrátiti strašlivé to nebezpečení.

Částka čtvrtá.

Leknutí a úzkost, bázeň a naděje.

Paní Rozálie na hradě svém Horohrádku nenadála se ani dost málo toho velikého neštěstí, jež hrozilo ochranci jejímu, šlechtnému Děpoltovi. Dceruška její Ema pořád jen o krásném vypravování poutníkův rozmlouvala a vyptávala se dychtivě po Svaté zemi. Obě vykonávaly pokojně přes den práce své. K večeru, když slunce už tak nepálilo a jemný větérek vzduch ochlazoval, sešly s hradu do údolí, podívat se na pole. Všecko osení stálo výborně. Na některých polích skvěly se už zlaté klasy ukazující na hojnou žeň; na jiných kusech byl zasetý pozdní len a ty se líbezným květem lenovým nevyrovnaně krásně modrally. Matka i dcera, poněvadž jim byl statek téměř poznovu darován, těšily se z toho dvojnásob a vzdávaly Bohu nesmírně vroucné díky za hojné Jeho požehnání.

V tom přiběhl chlapec Linhart, jenž byl poutníky provázel, potem celý zbrocený sotva ducha popadaje. „O milostivá paní,“ zvolal a sprá-

sknul ruce, „to je brůza! Ti dva lidé nejsou poutníci, nýbrž loupežníci a vrahové. Chtějí zavraždit rytíře Děpolta, manželku, slečnu a všecken jeho lid, pak vydrancují a zapálí hrad.“

Chlapec byl tak zemdlen, že nemohl dále mluvit a klesnul pod hrušku, kteráž stála u cesty; dýchal velmi prudce, přitom div neomdlel, a dlouho to trvalo než mohl opět promluvit.

Matka i dcera byly z té zprávy skoro bez sebe. „O Bože na nebesích,“ zvolala paní, „jak hrozný to úmysl! Ach, ten dobrý, šlechetný muž a ta výborná paní!“

„A ta dobrá Anežka!“ zvolala na smrt zbledlá Ema, na celém těle se chvějíc. „Ach, bude-li s rodičema zavražděna, umřu žalostí.“

„O Emo!“ pravila matka, „pospěš napřed na zámek! Jak rychle jen bude možno, přijdu za tebou s umdleným chlapcem. Běž co můžeš a svolaj všecken lid náš! Ať vsednou na koně a jedou na Sokolov, aby dali výstrahu dobrým těm lidem. Ať jedou co mohou a byť i koně přetrhnout měli.“

Ema běžela tak hbitě a rychle jako srnka po příkrém kopci nahoru a přiběhla až k hradní bráně. Tu se dala do křiku a hned se sběhli na dvůr všickni lidé na hradě, celí polekáni. Krátkými slovy povídala Ema, že Sokolov je v nebezpečení, popleněnu býti ohněm i mečem. Lidé se zhrozili, poutníkům zlořečili a bědovali, jakoby stál v plamenu jich vlastní hrad.

Za chvíli přišla paní Rozalie na dvůr s Lin-

hartem, jehož se byla po cestě na bližší okolnosti vyptala. „Což stojíte a bědujete!“ zvolala, „vseďte na koně a pospěšte na pomoc!“

„To není možno, milostivá paní!“ pravil starý, šedivý podkoní nebožtíka rytíře, „ti darebáci mají veliký výskok. Snad už jsou na hradě Sokolově. Považte, vozovou cestou je tam patnáct hodin co jeti a již je skoro večer. Jak by se mohl v tmavé noci takový kus cesty tak rychle uraziti, kdežto je cesta dlouhým deštěm velmi zlá? Na nejlepším koni nedůvěřoval bych si před východem slunce na Sokolov doraziti. Naši staří valaši z pluhu nehodí se však ani na jízdu a jízdečtí koňové naši byli prodáni po smrti nebožtíka pana rytíře. V celém okolí daleko, široko nelze koně nalezt, kterýžby tu jízdu jen s polovice vydržel.“

Šlechetná paní lomila rukama. Bolestně hleděla k nebesům a slze jí tekly po tvářích. „Tedy není jiné pomoci leč u Tebe, o Pane nebeský!“ zvolala s sepiatýma k nebi rukama. „Ustrň Ty se nad těmi šlechetnými lidmi, kteříž se nade mnou tak laskavě slitovali! O Emo, modli — modli se, aby zmařil Pán Bůh úmysl těch zlosynů.“

Ema sepnula ruce a se slzavýma očima modlila se skroušeně: „Milý Otče nebeský, o pomoz jim, jakož nám oni pomohli!“ Všickni lidé na dvoře sepnuli ruce a modlili se s ní.

„O vy dobří lidé,“ jala se matka zase mluvit, „jakkoli těžko, ba skoro nemožno jest, na Sokolov do půlnoci doraziti, tedy to zkuste předce.“

Několik slov může tolika dobrým lidem život zachovat. Na několika ohamženích záleží všecko! Ach kdyby nebyl jenom Linhart tak velice zemdlen a od prudkého běhu téměř nemocen. On by tam zajisté tak rychle běžel, jakoby šlo o výhru při jízdě o závod. — Ty však, Martine,“ pravila k jednomu mladému čeledínu, „umíš také výborně běhati. Dej se na cestu; pěšinami je tam jistotně o třetinu cesty blíž. Sto dukátů ti dám, dorazíš-li na Sokolov ještě v pravý čas.“

„Není možno,“ pravil čeledín, „kdožby mohl v tmavé noci naleznouti všecky ty úzké stezky horama, aby nesletěl desetkrát do propasti.“

„A k tomu ještě,“ zvolal chlapec Linhart, „shodili vrahové jedinou lávku přes propast do rozvodněného potoka. Člověk by musil míti křídla, aby přeletěl.“

„Křídla?“ zvolala kvapně Ema, a radostí zjiskřily se jí oči. „Teď mi připadá, kterak bychme mohli na Sokolov poselství vypraviti. Rytíř Děpolt řekl mi, že musím holubičku z počátku dobře zavírat, žeby jinak hned nazpátek odletěla. Jakkoli to daleko, pravil, našla by zajisté zpáteční cestu. Zavěsíme tedy lístek holubičce na krček a ona ho jistotně na Sokolov donese.“

„O Bože, chvála Tobě!“ zvolala matka. „Tys vyslyšel volání naše! Eminko tuto myšlénku vnuknul ti tvůj anděl strážce.“

Ema pospíšila pro holubičku; matka šla do pokoje a napsala zprávu na malý lístek. Lístek

dobře svinula a přivázala ho na červeném pásku, jímž byla dceruška její holubičku ozdobila. Provázena matkou, šedivým podkoním a veškerou čeládkou, donesla pak Ema holubičku pod širé nebe před zámek a pustila ji.

Holubička vyletěla vzhůru do modrého vzduchu, chvilku sem tam poletovala a náhle pak dala se kvapným letem v tu stranu k Sokolovu. Všichni na Horohrádku dali se při tom radostně do křiku a vychvalovali dobrý nápad Eminčin. Každý posílal za holubičkou tisícero vroucí přání a srdečné modlitby. Nikdy neodploula loď s naloženým zbožím s tak horoucným žehnáním, jako tato holubička.

Paní Rozálie a slečna Ema měly však předce velkou starost i úzkost. „Jestli jen holubička šťastně na místo se dostane,“ pravila matka, „o jaké hrozné neštěstí povstalo by, kdyby padla nějakému dravci do pazourů; kdyby nevydržela dlouhý let, anebo se opozdila; kdyby si jí na Sokolově nepovšímlí anebo ji do jizby nepustili!“

I sedly matka s dcerou k oknu, hledícímu k Sokolovu a hleděly toužebným zrakem v ustavičné modlitbě v onu stranu. Večer se přiblížil i bylo jim nevýslovné úzko. Bály se na to pomyslit — že by jim záře na obloze zvěstovati musila, kdyby holubička s lístkem náležitě se byla nedostavila. I nehnuly se ani od okna, nezamhouřivše oka.

Již bylo po půlnoci; strašná vichřice burá-

cela lesem. Obloha nad Sokolovem byla ustavičně tmavá. Teď ale se tam začalo rozjasňovati k největšímu jich ustrnutí. Obě se třásly a modlily. „Ach Bože!“ zvolala Ema, „teď vyšlehuje zajisté plamen, vždy výš a výše! Ach hleď, maminko, jak jej vichřice na stranu ohybuje!“ Matka i dcera bez mála div neomdlely. K své největší radosti ale zpozorovaly brzy, že se zmýlily. Domnělý plamen byl ohnutý roh měsíce v poslední čtvrti, kterýž na parnaté obloze s ohnivou září vycházel, a srpu podoben brzy nad vzdálenými vrchy se vznášel.

I setrvaly u okna, nespatriily však oné děsné záře, kterou bývá vidět v noci na nebi při vzdáleném požáru. Konečně rozbřeskl den a s radostí a srdečným díkučiněním Pánu Bohu pozdravily ranní červánek po přestálé hrůzyplné noci.

Částka pátá.

Vysvobození.

Paní Rozálie s dceruškou věděly teď jistotě, že se nepodařilo zlosynům v popel obrátiti Sokolov. Předce však měly velkou starost, zdali nebylo ublíženo na životu a zdraví šlechtnému rytířovi, manželce a dcerušce jeho. „Ach, což bych dala za dobrou zprávu ze Sokolova.“

zvolala paní častěji, „všecky klenoty, co mám, to by mně nebylo mnoho.“

„A já bych k tomu všechno ráda dala, co jsem si uspořila,“ pravila Ema.

To však co se předešlé noci na Sokolově dělo, bylo jim ještě tajemstvím a nepozůstávalo jim nic jiného, nežli čekati trpělivě na budoucí zprávu. Tam však sběhlo se toto :

Rytíř Děpolt sedl předešlého večera s manželkou a dceruškou bez starosti k večeři. Slunce klonilo se už k západu. Ohnivé paprsky sluneční svítily okrouhlými tabulkami v oknech a osvětlovaly starožitné večeřadlo. V tom ohlašoval panoš dva poutníky. Rytíř rozkázal, aby byli dobře uctěni.

„Po večeři,“ pravil, „promluví s nimi, ať sem pak přijdou a povídají nám o svém putování. Zatím jim dejte večeři a džbán vína, aby byli hovorní.“

Sluha odešel a Anežka radovala se už na to krásné vypravování. Ach nikdo se nenadál, jak strašlivé nebezpečí jim hrozí!

Když tak vesele a důvěrně pospolu sedíce rozmlouvali, zvolala najednou Anežka s podivením : „Ai, má holubička!“ A skutečně vznášela se holubička s roztaženými křídlyma před oknem a dobala na tabulky, jakoby prosila, by ji vpustili. Anežka otevřela okno a hned jí vletěla holubička na ramena a tulila se k ní. „Hle, co má za krá-

sný červený pásek na krčku," pravila matka, „a tu na něm visí dokonce svinutý papírek. Naposledy to bude snad lístek! Jak podivné nápady mívají děti!“

Rytíř podíval se ostřeji na papír a četl na něm slova: Buď bez prodlení čteno. „To má asi na spěch," pravil s úsměchem, rozvinuje lístek. Sotva že však na něj pohlédl, zbledl: „Bože na nebesích," zvolal, „co to je?“

„Což pak?“ ptala se uleknutá matka i dcera.

Rytíř četl nahlas takto: „Šlechtný pane rytíři! Dva poutníci, jenž přijdou k Vám dnes večer, jsou dva loupežníci oné roty, kterouž jste rozplašil. Starší se jmenuje Lupo, a mladší Orso. Pod hábitem poutnickým mají krunýře a ostré dýky. Této noci chtějí zavraždit Vás, choť Vaši a slečnu Anežku a všechny Vaše lidi, hrad chtějí vydrancovati a zapáliti. V oděvu Vašem rytířském, se zlatým řetězem a křížem drahými kameny ozdobeným chtějí pak ještě víc lidí oklamati. Ještě sedm zlosynů v okolí čeká jenom na umluvené znamení — tři světla za oknem v poutnické jizbě — aby tajně na hrad přišli a jim pomohli. Ti dva loupežníci jim chtějí malá zahradní dvířka v noci otevřít a je na hrad pustiti. Dej Bůh, aby k Vám holubička šťastně doletěla, byste byli všickni zachováni. Nebylo možno dáti Vám zprávu po jiné cestě. Račtež okamžitě po jízdě poslu vysvobození své oznámiti své vděčné Rozálii.“

„O Pane Bože!“ zvolala matka srdečně pohnutá, „jak zázračný jsi! Holubička je posel nebeský, jako jednou holubice Noemova, jenž přinesla ratolest olivovou do archy. O Anežko! na kolenou děkujme Bohu jako oni nábožní lidé v arše! On nás vysvobozuje též tak zázračně!“

I rytíř pokleknul a s sepiatýma rukama hledě k nebesům zvolal: „O Bože můj, budiž Tobě neskončené děkování!“ Pak řekl manželce a dceři, aby šly do jiné jizby, oděl se brněním, opásal meč rytířský a poručil několika nejsilnějším zbrojnošům, aby byli po ruce.

Na to dal vzkázati poutníkům, aby přišli nahoru. S hlubokými poklonami a velmi úlisným tvářením vstoupili do večeradla a Lupo promluvil s potutelným, sladkým usmíváním a neobyčejnou ponížeností, řka:

„Šlechtný, vzácný pane a rytíři! Rovnou cestou přicházíme z Horohrádku a přinášíme tisícero upřímné pozdravení. O jak za šťastné pokládáme se, seznati tváří v tvář onoho muže, jehožto sláva je po světě rozhlášena, jehož velebí všickni utiskovaní, všecky vdovy a sirotci a jehož nemohla nábožná paní Rozálie ani dost nachváliti a nažehnati jakožto slavného ochrance svého. Ach což je to za nábožnou paní! Nás, nejnižší lidi, obdařila hojným poctěním! A útlá její dceruška Eminka, což je to za líbeznou slečinku! Malý ten andílek rozplýval se slzami, když jsme vypravovali o svém nábožném putování. Avšak

měli bychme vám, nejmilejší a nejvzácnější paní choti vaší a dcerušce ještě několik hodin co povídati o Horohrádku. Zatím jen vyřizujeme vzkázání, že se matinka i dceruška a zvláště přelíbezná holubička při nejlepším zdraví nacházejí.“

Rytíře Děpolta rozhněvalo ještě více toto přemrštěné pochlebování, které mu bylo z celé duše protivné. Předce však se ještě zdržoval a ptal se velmi opravdově, ale zcela pokojně: „Kdo jste?“

„Chudobní poutníci!“ odpověděli zločinci, „přicházíme ze svaté země a putujeme zas do vlasti své.“

„Jak se jmenujete?“ ptal se rytíř dále.

„Mně říkají Herman,“ odpověděl Lupo, a mladší můj druh nazývá se Burkard.“

„Co zde na hradě hledáte?“ pokračoval rytíř.

„Nic než nocleh,“ odpověděli hlubokou činice poklonu, „zejtra jak zazpívá kohout dáme se dál. O jak velice budou se těšiti naši příbuzní, až nás opět uhlídají.“

„Lžete!“ zvolal teď rytíř hlasem hromozvukným a vytasil meč: „Nejmenujete se Herman a Burkard, nýbrž tobě, starý zlosyne, říkají Lupo a tobě, mladý zákeřníku, Orso. Nepřicházíte ze svaté země a nejste poutníci, nýbrž loupežníci, vražedníci a paliči. Nepřišli jste sem hledat noclehu, nýbrž abyste zde vraždili a loupili, a hrad vypálili. Dostane se vám odplaty, kterou jste si zasloužili. Mečem a ohněm budete odpra-

veni. Jak že? Vy byste měli nosit můj rytířský oděv, kříž a řetěz? Chopte se jich, zbrojnoši, strhněte s nich podvodný šat jejich, aby tu stáli v opravdovém svém oděvu. Odzbrojte je, spoutejte řetězy a vrhněte nejhlouběji do věže.“

Zbrojnoši je chopili a strhli s nich poutnické hábity a tu stáli v krunýřích. „O škaredí pokrytci!“ zvolal rytíř „v přetvářce nábožnosti klamete tak dobré lidi! Tato jediná prostopášnost zasluhuje smrt.“ Oba byli křížem spoutáni a do věže uvrženi.

Když ve vězení leželi, pravil mladší: „Já se jen tomu divím, jak může rytíř všecko tak zevrubně vědět. On ví dokonce i to, o čem jsme mluvili teprva po cestě sem, že jsme chtěli nositi šat jeho a vydávati se za rytíře. Snadby byl ten kluk, co s námi šel, rozprávce naší nerozuměl a nás neprozradil?“

„Toby byl musil vletět oknem nahoře na hrad,“ prohodil starý. „Dával jsem dobrý pozor a nespustil jsem oka s hradní brány. Ani živé duše nepřekročilo zdvihací most od té doby, co jsme sem přišli. To nechodí přirozeným způsobem! Rytíř je spolčen se zlým duchem.“ Starý ten zlosyn rozvzteklil se tak velice, že soptil ze sebe nejstrašlivější lání na rytíře. „Ten ukrutný Děpolt,“ řval mezi jiným s pěnou u huby, „jediný je vinen celým naším neštěstím.“ Zatvrzelec ten nechtěl nahlížeti, že on sám se nešťastným učinil svými zločiny.

Orso však, mladší loupežník, dal se do pláče a nářku a dělal starému výčitky. „O kýž bych byl nevěřil tvému lživému slibování!“ zvolal smutně. „Tys mi přislíbil veselé živobytí ve cti a hojnosti a teď na mne nic jiného nečeká než hanebná smrt. Tys mi to chtěl vždycky vymluvit, že jsou skutky naše zlé a že tresce Bůh strašlivě nepravost na onom a často již i na tomto světě. Avšak hlas svědomí v srdci mém vždycky jinak se ozýval, a zvěstoval mi nastávající trest. O kýž bych byl věřil tomuto hlasu! Co jsou mi teď platny naloupené již poklady? Kdybych se byl správně a poctivě živil i nejtěžší prací, drvoštěpením, košářením a nádennictvím, a kdybych byl při tom jen dobré svědomí zachoval, jak šťastným bych v přirovnání k nynějšímu stavu svému! Teď ale uchvátila mě ruka nejvyššího Soudce, jenž vidí a tresce nejtajnější zločiny, a uvrhla mne v tento strašný žalář. Na tomto světě je už se mnou konec! O kýž by mne Bůh na onom světě předce ještě nechal milosti dojíti! Kýž bych aspoň jiným mladým lidem byl příkladem na výstrahu — aby se nedali svést k hříchu a nepravosti nezřízenou žádostivostí po bohatství a veselém živobytí, by se sami neuvrhli v takovou propast bídy a neštěstí jako já!“

Zbrojnoši zámečtí měli však na rozkaz rytířův ještě jinou práci. Jak mile se setmělo a hvězdičky se třpytily na noční obloze, postavili tři hořící svíce za okno oné jizby, která bývala

obyčejně k noclehu vykázána poutníkům a jiným řádným pocestným. Nato šel vrátný, na jehož obezřelost rytíř se bezpečiti mohl, se sedmi zbrojnoši na dvůr zámecký a číhali na loupežníky při zdi vedle malých dvířek. Dlouho čekali nadarmo. Již bylo po půl noci a nikdo nepřicházel. Měsíc vycházel a osvětcoval již střechu staré věže zámecké. Zbrojnoši byli nad tím plni mrzutosti, řkouce: „Teď je všechna práce naše nadarmo. Ti lotrové, až spatří místo přestrojených poutníků někoho z nás, utekou rychle v temnosti noční.“

„Mně něco napadá,“ pravil vrátný, „abychme je sem dojista přilákali.“ I odešel spěšně a hned se zas vrátil oblečen v jednom hábitu poutnickém, na hlavě s kloboukem, ozdobeným skořepinou mušlí. „Tak mě nepoznají,“ pravil, „vy však si stoupněte tamhle za pilíř u zdi, aby vás hned neviděli.“ Čekali znova velmi netrpělivě.

Konečně klepalo se lehce venku na dvířka. Vrátný zticha otevřel. Jeden lupič postavil se na práh v brance, měl vrátného v zakuklení za tovaryše a pravil tajně: „Přicházíme v čas?“

„Zrovna v pravý čas,“ odpověděl vrátný též tak tajně, „buďte jen ticho a pojdte sem všichni.“

Všech sedm, jeden za druhým vloudali se po prstech na dvůr. Měli s sebou sirky a smolné věnce a každý hyl opásán mečem. Když poslední vkročil, zamknul vrátný branku, schoval klíč a zvolal silným hlasem: „Teď na ně!“

Okamžikem vyskočili zbrojnoši, přepadli loupežníky a každý se vrhnul na jednoho. V tom okamžení otevřely se dvěře u příbytku rytířova, který vyšel na dvůr v úplném brnění, provázen několika zbrojnoši s hořícími pochodněmi a blešknavými meči. Polotemná noc podobala se na jednu jasnému dnu. Loupežníci byli napolo mrtvi leknutím. Neměliť ani času tasiti meče. Bez velkého namáhání byli přemoženi, spoutáni a do vězení vrženi, aby se jim dostalo odplaty za zločiny jejich.

„Tak se vede každému,“ pravil rytíř, „kdo páchá nepravost, a kdokoli jinému jámu kopá, sám do ní konečně padá.“

Částka šestá.

Ratolest olivová.

Na Horohrádku čekala paní Rozálie a slečinka Ema velmi toužebně s úzkostnou starostí na posla ze Sokolova. Každou hodinu běžela Ema zajisté desetkrát po točených kamenných schodech nahoru k hradnímu, aby se sama podívala, zda posel ještě nepřichází, a div si oči nevykoukala. Když bylo po poledni a ještě se jezdec neukazoval, cítila matka i dcera poznovu velikou úzkost a každá hodina připadala jim tak dlouhá, že

se jim zdálo, jakoby se nemohly ani dočkat jejího konce.

Konečně k večeru, když Ema na věži užoučným okénkem k Sokolovu patřila, vybředl kočár z lesa na cestě k hradu vedoucí, provázený několika jezdci. Ema letěla po schodech dolů, volajíc plna radosti na matku: „Matinko, oni sami přijíždějí! Jistotně jsou to oni!“

I pospíšily obě po vrchu hradním dolů a šly jim kus cesty naproti.

Rytíř Děpolt, manželka i dceraška jeho vydali se dlouho před rozedněním na cestu, aby sami přinesli zprávu o šťastném zachránění svém a aby ústně díky vzdali. Rytíř Děpolt, spatřiv paní Rozálii s Emou skočil s koně a paní Otilie vystoupila s Anežkou z kočáru, pozdravili je co nejprívětivěji a děkovali jim za tu dobrou, tak důmyslně poslanou zprávu s takovou srdečností, že se to nedá ani vysloviti. Všichni byli nad míru potěšeni a pěšky šli na hrad po kopci v ustavičném vyptávání a vypravování.

Večer šťastného shledání po tak velkém nebezpečenství slavili radostným kvasem. Všichni byli plni nejvyšší radosti a mluvili ustavičně jen o tom příběhu. I Linhart, jenž u stolu přísluhoval, musil povídati každé slovo, které spolu mluvili loupežníci. I vypravoval rád. Zvláště obšírně povídal, kterak se mladší loupežník tam u propasti za něho přimlouval, aby ho starší nesvrhnul. „Protož,“ doložil chlapec, „prosil bych

i já teď za toho nešťastného člevěka. Poněvadž je mírnějšího smýšlení, tedy by mohl být snad jeho trest také mírnější.“ Všickni v tom chlapci přisvědčili.

Ku konci večere pozvednul rytíř Děpolt stříbrný koflík, zvolaje: „Zdráva stůj slečna Eminka! Jejím dobrému nápadu, udělati holubičku poslem, máme my Sokolovští co děkovati, že nejsme pohřbeni v popeli spáleného hradu.“

„O nikoli,“ pravila skromná Ema se zardělou tváří, „první příčina této šťastné události byla laskavost, s kteroužto se Anežka nebohé holubičky ujala, a dobrota, s nížto mi ji pak darovala. Jí patří čest přípitku toho.“

„Chvála Bohu,“ pravila paní Rozálie, „že my rodičové s váma oběma spokojeni být můžeme. Nebuďte však na to pyšné, děvčátka! Neboť vizte, ten ubohý sirotek Linhart, kterýž pln vděčné lásky k našim dobrodincům skoro až na smrt se uběhl, dokázal o mnoho více než vy.“

„V skutku,“ pravil rytíř Děpolt, „pravdu máte!“ I naplnil stříbrný koflík vínem, upil sám drobet a podal ho pak hochovi řka: „Zde pí na zdraví naše. Musíš se státí panošem; neboť šlechtí tebe srdce tvé a protož zasluhuješ této cti.“

Manželka jeho Otilie však pravila: „I na dobrotivého, citelného pana manžela přítelkyně naší Rozálie sluší nám vděčně vzpomenouti! Neboť kdyby se byl nad ubohým chlapcem neslitoval

a na hrad svůj ho byl nevzal, jakž by to stálo teď s námi?“

„Pravda jest,“ přisvědčila paní Rozálie, matka Emina, „dobrodiní, které prokázal manžel můj ubohému sirotku, bylo nám stonásobně odměněno zachráněním vaším, které nás tak srdečně těší, jakoby se bylo stalo nám samým. Avšak jednal rytíř Děpolt méně šlechetně na mně a mojí Emince, kteráž je také sirotek? Jeho dobrota, s kterouž nás přijal a proti nepřátelům bránil, nemohla zůstat bez odměny. Jeho, kterýž ochránil nás, ochránil též Bůh. Taktéž odměnil On, jakožto odplatitel všeho dobrého i dobrého paní Otilii a přívětivé Anežce lásku jejich k nám. Budiž mu za to věčná sláva!“

„Tak jest,“ ukončil rytíř rozmluvu, „Pánu Bohu přísluší jako vždycky jindy, tak i tuto, nejprvnější díků vzdání! On shlédnul na nás milostivě a učinil skrz nevinnou holubičku velké a mocné věci na nás. Budiž mu neskončený dík! Avšak nebudeme též nevděčnými k šlechetným lidem! Seč by byl meč můj nebýval, totiž uchrániti před záhubou pevný hrad proti úskoku a lsti, to dokázala slečna Eminka pomocí holubičky. I ženy, ba i děti mohou mnoho dobrého způsobiti, jsou-li dobré vůle a důvěřují-li se z celého srdce v Pána nebeského jako paní Rozálie a dceruška její. A poněvadž bude někdy slečna Eminka držitelkou tohoto hradu a v stáří svém dětském království tomuto pomezí hrad můj bez meče

zachránila, tedy učiním návrh, aby jí byla dána do erbu bílá holubice se zelenou ratolestí olivovou.

Paní Otilie pravila ještě manželovi svému: „Tos velmi dobře vymyslíl a musíš to vyvest. Však bych i já ráda udělala milé Emince nějakou radost.“ I pokynula dcerušce své Anežce, která pak ven vyšla — a za chvíličku přiletěla do jizby holubička. Anežka byla ji s sebou přivezla v malém košíčku, posud však o tom nic neřekla své malé přítelkyni.

Holubička letěla hned k Emince a sedla jí na nataženou ruku. I užasnula dívčinka radostně, vidoucí, že má holubička v zobáčku zlatou ratolístku olivovou se zlatými lupínky. Paní Otilie však pravila: „Zlatá ratolístka olivová, krásný to obraz vysvobození z nebezpečení, budiž vám milá Eminko skrovným znamením naší vděčnosti. Má nebožka matka dala mi ji co svatební dar v zlém, těžkém žase, když vojna byla, a já ji nosila posud za jehlici ve vlasech a k tomu je také ustanovena pro vás. Nábožná matka má, když mi tu ratolístku dávala, pověděla mi zároveň veršík, jenž se i tímto příběhem velmi pěkně vyplnil a takto zní:

Ve svaté své víře pevně stůjme,
v Pána Boha stále důvěřujme;
nesklameť nás nikdy tato naděje,
Bůh nám v nouzi jistě přispěje!“

zachránila, tedy učiním návrh, aby jí byla dána do erbu bílá holubice se zelenou ratolestí olivovou.

Paní Otilie pravila ještě manželovi svému: „Tos velmi dobře vymyslíl a musíš to vyvest. Však bych i já ráda udělala milé Emince nějakou radost.“ I pokynula dcerušce své Anežce, která pak ven vyšla — a za chvíličku přiletěla do jizby holubička. Anežka byla ji s sebou přivezla v malém košíčku, posud však o tom nic neřekla své malé přítelkyni.

Holubička letěla hned k Emince a sedla jí na nataženou ruku. I užasnula dívčinka radostně, vidouci, že má holubička v zobáčku zlatou ratolístku olivovou se zlatými lupínky. Paní Otilie však pravila: „Zlatá ratolístka olivová, krásný to obraz vysvobození z nebezpečení, budiž vám milá Eminko skrovným znamením naší vděčnosti. Má nebožka matka dala mi ji co svatební dar v zlém, těžkém žase, když vojna byla, a já ji nosila posud za jehlici ve vlasech a k tomu je také ustanovena pro vás. Nábožná matka má, když mi tu ratolístku dávala, pověděla mi zároveň veršík, jenž se i tímto příběhem velmi pěkně vyplnil a takto zní:

Ve svaté své víře pevně stůjme,
v Pána Boha stále důvěřujme;
nesklameť nás nikdy tato naděje,
Bůh nám v nouzi jistě přispěje!“

Schmid, Christoph <<von>>,

Veskery spisy (Sammtl. Schriften, Nach der letzten Original-Ausgabe ü
bersetzt von Jos. Pecírka)

Bd.: I

Prag 1858

Paed.pr. 3085-1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10761033-9